

JANAKKALAN SEURAKUNNAN PERHEKER- HOT VANHEMMUUDEN JA KRISTILLISEN KASVATUKSEN TUKENA

Satu Honkasalo

Opinnäytetyö, syksy 2011

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Diak Etelä, Järvenpää

Sosiaalialan koulutusohjelma

Diakonisen sosiaalityön suuntautumisvaihto-
ehto

Sosionomi (AMK) + diakonin virkakelpoi-
suus ja lastentarhanopettajan pätevyys

TIIVISTELMÄ

Satu Honkasalo. Janakkalan seurakunnan perhekerhot vanhemmuuden ja kristillisen kasvatuksen tukena. Diak Etelä Järvenpää, syksy 2011, 49s., 1 liite.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalian koulutusohjelma, Diakonisen sosiaalityön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + diakonin virkakelpoisuus + lastentarhanopettajan pätevyys.

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten Janakkalan seurakunnan perhekerhot tukevat vanhemmuutta sekä kristillistä kasvatusta. Tavoitteena oli myös tutkia, mitä odotuksia kävijöillä on perhekerhon toiminnan ja sisällön suhteen. Vielä yksi näkökulma haluttiin saada diakonisesta ulottuvuudesta perhekerhossa; miten se mahdollisesti näkyy ja mitä se merkitsee perhekerholaisille.

Tietoja kerättiin kyselyllä, joka jaettiin vanhemmille keväällä 2011. Kyselyyn vastasi 22 kävijää. Tuloksia analysoitiin laskemalla vastausten määrät kussakin kysymysvaihtoehdossa. Avointen kysymysten vastaukset koottiin yhteen aihealueittain.

Enemmistölle vastaajista tuen saaminen kristilliseen kasvatukseen oli selvästi tärkeä asia seurakunnan perhekerhossa ja suurin osa vastaajista myös koki saaneensa tätä tukea. Kristilliseen kasvatukseen liittyvistä asioista vastaajille oli tärkeintä se, että lapsi oppii arvostamaan toisia ihmisiä ja että hän tutustuu seurakuntaelämään. Diakonisesta ulottuvuudesta tärkeimpiä asioita vastaajille olivat ihmisenä kohdatuksi tuleminen sekä tuen saaminen arkiseen jaksamiseen.

Perhekerhon toimintaa pidettiin yleisesti ottaen tärkeänä ja mukavana. Vastajat olivat eniten tyytyväisiä ohjaajien ammattitaitoon, kahvitarjoiluun ja sen maksettomuuteen. Myös perhekerhon ajankohtaan ja kestoon oltiin tyytyväisiä, vaikka joitakin poikkeuksiakin oli. Vanhemmat pitivät asiantuntijaluentoja sekä perhekerhon retkiä kiinnostavina. Vähiten kiinnostusta herättivät arkipyhäkoulu ja perhekerho ilta-aikaan.

Perhekerhon toiminnasta haluttiin saada tietoa eniten internetistä seurakunnan omilta sivuilta sekä suoraan seurakunnan työntekijöiltä. Facebook tiedonvälityskanavana herätti vähiten mielenkiintoa.

Asiasanat: perhekerho, kristillinen kasvatusta ja kristillinen varhaiskasvatusta.

ABSTRACT

Satu Honkasalo. Family clubs in the Janakkala parish as support of parenthood and Christian education. 49p., 1 appendix. Language: Finnish, Järvenpää, Autumn 2011.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Diaconal Social Work. Degree: Bachelor of Social Services.

The purpose of this study was to find out how the family clubs in the Janakkala parish support parenthood and Christian education. One of the objectives was to find out what expectations parents have towards the activity and contents of the family club. One more perspective was a diaconal dimension; how it is seen in the family club and what it means to the parents who attend the clubs.

The information required to obtain the objectives was achieved by delivering questionnaires to the parents during spring 2011. 22 parents answered the questionnaire. The results were analyzed by counting the amounts of the answers of every option of the questions. Answers to the open question were assembled in the groups of ideas.

Getting support for parenthood and Christian education was important to most of the parents. Most of them also felt that they had had this support in the family club. About the things that were connected to the Christian education, parents thought that the most important thing was that the child learns how to respect other people and that the child gets to know parish life. For people who attended the clubs it was important to become encountered by the workers and to get support in everyday life.

The activity at the family clubs was generally held very important and comfortable. The parents who answered the questionnaire were mostly pleased with the professional skills of the workers and free coffee service. They were also pleased with the time of the club and the duration of the family club but there were also some exception from that. The expert lessons and the trips of the family clubs were held interesting, too. Sunday school on weekdays and the family club in the evening time were held the least interesting by the parents.

Respondents wanted to get information from the family clubs activity mostly from the parish website and straight from the workers. Facebook as the communication channel was held the least interesting.

Key words: family club, Christian education, Christian early childhood education

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	5
2 KRISTILLINEN KASVATUS JA VARHAISKASVATUS	6
2.1 Kristillinen kasvatus	6
2.2 Kristillinen varhaiskasvatus	8
2.3 Perhe- ja lapsidiakonia	10
2.4 Perhekerho kohtaamispaikkana ja voiman antajana	11
2.5 Perhekerho vanhemmuuden tukijana	13
2.6 Toiminnan välineitä perhetyössä	14
2.6.1 Raamattu	14
2.6.2 Musiikki- ja leikkihetket	15
2.6.3 Perhemessu.....	16
3 JANAKKALAN SEURAKUNTA YHTEISTYÖTAHONA JA TUTKIMUSYMPÄRISTÖNÄ.....	18
3.1 Perhekerhon rakenne Janakkalassa	19
3.2 Perhetyön muotoja Janakkalan seurakunnassa	20
4 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT	22
4.1 Aiheen määrittely ja tutkimuskysymykset	22
4.2 Aikaisempia tutkimuksia perhekerhetyöstä.....	23
5 TUTKIMUSPROSESSI	25
5.1. Aiheen rajaaminen	25
5.2 Kyselyn laatiminen	25
5.3 Aineiston analysointi.....	27
6 TUTKIMUSTULOKSET	28
6.1 Vastaajien taustatiedot	28
6.2 Perhekerho vanhemmuuden ja kristillisen kasvatuksen tukijana	29
6.3 Perhekerhon toiminta ja sisältö	31
6.4 Avoimen kysymyksen vastaukset kertoivat tyytyväisyydestä	36
7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	37
7.1 Perhekerho on tärkeä kohtaamis- ja kokoontumispaikka	37
7.2 Tutkimuksen onnistuminen.....	39
LÄHTEET	42
LIITE 1. KYSELY PERHEKERHOSSA KÄYVILLE AIKUISILLE	45

1 JOHDANTO

Seurakunnan perhekerhon tehtävänä on tukea aikuista vanhemmuudessa ja lapsen kristillisessä kasvatuksessa. Lisäksi perhekerho antaa mahdollisuuden kohdata muita samassa elämäntilanteessa olevia ja vaihtaa kokemuksia esimerkiksi lastenkasvatukseen liittyen. Perhekerho pyrkii olemaan matalan kynnyksen kohtaamispaikka, jonne kaikki kokisivat itsensä tervetulleiksi. Se pyrkii myös luomaan perheiden hyvinvointia tukevaa toimintaa. Perhekerhosta kävijät saavat ennen kaikkea vertaistukea arjessa jaksamiseen ja lastenkasvatukseen. Perhekerho voi myös osaltaan ennalta ehkäistä lapsiperheiden pahoinvointia, joka tuntuu olevan iso kysymys tämän päivän Suomessa. Esimerkiksi perheen turvaverkostot voivat olla vähäisiä pitkien välimatkojen takia. On myös paljon erilaisia perheitä; yksinhuoltajia, sateenkaari- tai uusperheitä tai maahanmuuttajaperheitä. Kaikkien perhekerhojen haasteena onkin nykyään saada kerho vastaamaan kaikkien tarpeita ottamalla huomioon erilaiset perheet.

Tutkimuksen aihe lähti ensisijaisesti oman kiinnostukseni pohjalta. Janakkalan seurakunta kiinnostui myös ehdotuksestani. Tavoitteenani oli selvittää, miten Janakkalan seurakunnan perhekerho tukee vanhemmuutta ja kristillistä kasvatusta sekä mitä odotuksia kävijöillä on toiminnan suhteen. Päämääränä oli mahdollisesti tuoda jotain uusia ideoita toiminnan sisältöön.

Työ on kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus, strukturoitujen kysymysten lisäksi kyselyssä on yksi avoin kysymys. Tutkimus tehtiin tiiviissä yhteistyössä Janakkalan seurakunnan perhetyöntekijän kanssa, jotta mukaan saatiin myös työntekijöiden omia mielipiteitä tarpeellisten asioiden selvittämiseksi.

Raportissa esittelen ensin tutkimukseen liittyvää teoriaa kirkon perhekerhotyöstä. Tutkimuksen painopisteenä on kristillinen kasvatusta, ja sitä käsitellään myös teoriaosuudessa. Muita tutkimukseen liittyviä alueita ovat lisäksi perhekerho käsitteenä ja käytännössä sekä Raamattu kristillisessä kasvatuksessa. Raportissa esitellään myös, mistä tutkimus sai alkunsa ja miten se eteni. Työn lopuksi kuvaillaan ja pohditaan saatuja tutkimustuloksia.

2 KRISTILLINEN KASVATUS JA VARHAISKASVATUS

Kirkon lapsi- ja perhetyön perustana on kristillinen kasvatus. Kristilliselle kasvatukselle on olemassa useita määritelmiä, ja käsitettä käytetään erilaisissa yhteyksissä eri tavoin. Kirkon lapsi- ja perhetyö määritellään yleensä kristilliseksi kasvatukseksi. (Launonen 2008, 221.) Kristillinen kasvatus pohjautuu kristilliseen ihmiskäsitykseen (Räsänen 2008, 287). Kristillinen kasvatus on kristilliseen uskoon keskittyvää kasvatusta, joka toteutuu perheissä ja kirkon omassa toiminnassa (Ojell 2008, 123).

Lapsen vanhemmilla ja läheisillä on suuri merkitys siinä, miten lapsi kiinnostuu hengellisistä ja uskonnollisista asioista. Lasta ei voi kasvattaa tyhjiössä, ja vanhemmat voivat antaa lapsilleen vain sitä, mitä heillä itsellään on. He siirtävät omia käytänteitään lapsilleen niin ruokakulttuuriin, juhlaperinteisiin kuin harrastuksiinkin. Lapsella on oikeus tutustua maailmaan sellaisena, kuin se avautuu hänen lähiympäristössään. (Komulainen 2008, 31.)

2.1 Kristillinen kasvatus

Kristilliselle kasvatukselle ei ole olemassa yksiselitteistä määritelmää, vaan käsitettä käytetään erilaisissa yhteyksissä eri tavoin. Kasvatuksen erilaisia määritelmiä tarkasteltaessa voidaan kuitenkin löytää joitakin tyypillisiä piirteitä, joita kasvatukseen tavallisesti liitetään. Näitä ovat muun muassa intentionaalisuus, normatiivisuus ja vuorovaikutuksellisuus. (Muhonen & Tirri, 2008, 64.)

Intentionaalisuus merkitsee sitä, että kasvatuksella on tietoisia tavoitteita ja päämääriä. Normatiivisuudella puolestaan tarkoitetaan sitä, että kasvatus on arvosidonnaista. Kasvatuksen vuorovaikutuksellisuus puolestaan sisältää ajatuksen, että kasvatus tapahtuu kasvattajan ja kasvatettavan välisessä suhteessa. Näistä lähtökohdista voidaan siis sanoa, että kasvatus on päämääräsuuntautunutta, arvoihin sitoutunutta toimintaa, joka toteutuu erityisessä vuorovaikutussuhteessa. (Muhonen & Tirri 2008, 64–65.)

Mervi Muhosen (2005) tutkimuksessa lastenohjaajiksi opiskelevat kuvasivat kristillistä kasvatusta kuuden ulottuvuuden avulla, jotka ilmentävät kasvatuksen hengellistä ja inhimillistä puolta. Nämä kuusi ulottuvuutta ovat opillinen, rituaalinen, kokemuksellinen, eettis-moraalinen, huolenpidollinen ja pedagoginen. Ensimmäiset kolme ulottuvuutta kuuluvat hengelliseen puoleen ja toiset kolme inhimilliseen puoleen. Kristillisen kasvatuksen opillisella ulottuvuudella tarkoitetaan kristinuskoon kuuluvia oppeja ja uskomuksia ja niiden välittämistä. Rituaalinen ulottuvuus tarkoittaa kristillisiä tapoja perinteitä, kuten kirkkovuoden seuraamista, rukoilemista tai hengellisiä lauluja. Kokemukselliseen ulottuvuuteen sisältyvät sekä kasvatussuhteen emotionaalinen ilmapiiri että Jumalan rakkaus ja läsnäolo.

Kristillisen kasvatuksen avulla on mahdollisuus tarjota lapselle kokemus turvallisuudesta ja rakastavasta Jumalasta ja sitä kautta luoda luottamus elämään. Eettis-moraalinen ulottuvuus kuuluu myös olennaisena osana kristilliseen kasvatukseen. Siihen sisältyvät eettiset periaatteet ja moraalinen toiminta. Kristillisen etiikan kulmakiviä ovat rakkauden kaksoiskäsky sekä kultainen sääntö, jotka haastavat vastuuseen ja lähimmäisen rakastamiseen. Toiseksi viimeisenä kristilliseen kasvatukseen kuuluu huolenpidollinen ulottuvuus, joka tarkoittaa sitä, että parhaimmillaan kristillinen kasvatus on luonteva osa arkea ja jokapäiväistä elämää. Siihen kuuluu lämmin ja turvallinen ilmapiiri sekä huolenpito ja rakkauden osoittaminen. Viimeisenä ulottuvuutena on pedagoginen ulottuvuus. Kristillisen kasvatuksen pedagogisella ulottuvuudella tarkoitetaan toteuttamiseen liittyviä sisällöllisiä ja menetelmällisiä ratkaisuja sekä niiden taustalla vaikuttavia periaatteita ja lähtökohtia. (Muhonen & Tirri 2008, 77-81.)

Ulottuvuudet ovat erottamattomassa yhteydessä toisiinsa ja edustavat sekä hengellistä että inhimillistä näkökulmaa. Ulottuvuudet ovat sillä tavoin yleisluontoisia, että samojen käsitteiden avulla on mahdollista tarkastella mitä tahansa kasvatustoimintaa. Näin yksittäisestä ulottuvuudesta tekee kristillisen sen integroituminen muihin ulottuvuuksiin siten, että niistä yhdessä muodostuu erottamaton kokonaisuus. (Muhonen & Tirri 2008, 77, 82.)

Kristillistä kasvatusta ei voi pelkistää esimerkiksi eettiseksi kasvatukseksi tai tiedollisten asioiden opettamiseksi, vaan se koskettaa kasvatettavan koko persoonaa ja jokapäiväistä elämää. Kristillisen kasvatuksen avulla on mahdollista tukea lapsen perusturvallisuutta ja turvallisen jumalasuhteen kehittymistä. Kristillisen kasvatuksen haasteina voidaan pitää erityisesti perheiden erilaisten taustojen huomioimista ja kasvattajan riittävää sisällöllistä asiantuntemusta. (Muhonen & Tirri 2008, 82.)

2.2 Kristillinen varhaiskasvatus

Valtakunnallinen Varhaiskasvatuksen perusteet –asiakirja (Vasu) julkaistiin 2005. Myös kirkon puolella toivottiin vastaavanlaista asiakirjaa, joka tukisi ja helpottaisi seurakuntien työntekijöitä oman varhaiskasvatustyön tekemisessä ja sen kehittämässä. Kirkon kasvatuksen ja nuorisotyön toimikunta asetti keväällä 2005 Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämissuunnitelman, jonka tehtävänä oli linjata kirkon varhaiskasvatuksen kokonaisuutta ja kehittää työn sisältöjä. Työn tuloksena syntyi Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämissuunnitelma ja kehittämisen asiakirja (Vake), *Lapsi on osallinen*, joka julkaistiin Kirkkohallituksessa maaliskuussa 2008. (Ojell 2008, 121.)

Kirkon varhaiskasvatustoiminnan lähtökohta on aina kirkon usko ja kristillinen arvopohja. Vake-asiakirjassa todetaan, että kirkon varhaiskasvatus sitoutetaan yhteiskunnalliseen Vasu-asiakirjan mukaiseen varhaiskasvatusajatteluun siten, että kirkon varhaiskasvatuksen ensisijaisena perustana on kirkon oma arvopohja ja kristillisen uskon keskeisistä sisällöistä lähtevät tavoitteet. Kirkon varhaiskasvatuksessa pyritään lisäämään lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia, johon kuuluu myös henkinen ja hengellinen hyvinvointi. (Ojell 2008, 122.)

Kirkon oman varhaiskasvatuksen perusta ja lähtökohta on Raamatun kaste- ja lähetyskäsky (Matt. 28:18–20) sekä lasten evankeliumi (Mark.10:13–16). Kasteessa lapsesta tulee kirkon ja seurakunnan jäsen. Kastettuna seurakunnan jäsenenä lapsella on oikeus saada kristillistä kasvatusta ja kirkon tunnustuksen mukaista opetusta. Tästä kasvatuksesta ja opetuksesta huolehtiminen on van-

hemmille annettu tehtävä. Seurakunnan tehtävä on tukea vanhempia heidän kasvatustyössään. (Ojell 2008, 123.)

Kirkon varhaiskasvatus perustuu kristilliseen ihmiskäsitykseen, jonka mukaan jokainen ihminen on ainutlaatuinen ja arvokas. Lapsi saa myös hengellisessä kasvussaan olla oman ikäisensä ja omanlaisensa: uskoon ja hengellisyyteen liittyvät asiat ajankohtaistuvat lapselle siinä rytmissä, jossa hän kykenee ottamaan vastaan ja käsittelemään niitä. (Ojell 2008, 124.)

Varhaiskasvatuksen uskontokasvatuksesta puhuttaessa esiintyy kolme termiä, joiden sisältöä ei ole helppo erottaa toisistaan. Nämä ovat uskonnollinen kasvatusta, kristillinen kasvatusta ja kastekasvatusta. Uskonnollinen kasvatusta on osa yhteiskunnan kasvatustajärjestelmää. Sen tehtävänä on kulttuurisen, uskonnollisen ja katsomuksellisen yleissivistyksen tarjoaminen. Kristillinen kasvatusta ja kastekasvatusta ovat osittain toistensa synonyymejä. Niin kuin edellä on mainittu, kristillinen kasvatusta perustuu kristinuskon perusteisiin. Kastekasvatusta ja sen osana kasteopetus painottavat erityisesti sitä, että kristillisen kasvatuksen lähtökohdalla on Raamatussa oleva Jeesuksen kastekäske. Nämä molemmat kuuluvat lapsen kodille ja seurakunnan kasvatustajalle. Kysymys on siis kahdesta eri asiasta, joista toinen on yhteiskunnan tehtävä, toinen taas kotien ja seurakunnan tehtävä. (Petäjä 2008, 122.)

Kristillistä varhaiskasvatusta toteutetaan myös päivähoidossa. Varhaiskasvatustajien koulutuspäivään Porissa 2011 osallistui sekä seurakunnan että päivähoidon varhaiskasvatustajien työntekijöitä. Kirkkohallituksen varhaiskasvatustajien Heljä Petäjä ja Seurakuntien Lapsityön Keskuksen kouluttaja Tiina Haapsalo-Hyvönen käsittelevät uskontokasvatusta päivähoidossa sekä päivähoidon ja seurakunnan yhteistyötä varhaiskasvatustajien (Vasu) pohjalta. Yhteenveto koulutuspäivästä oli, että Vasu sisältää näkemyksen kokonaisvaltaisesta kasvatuksesta. Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio on tasavertaisena arjessa toteutettava muiden orientaatioiden eli näkökulmien kanssa. Toteutusmenetelmät ovat samat: tutkiminen, liikkuminen, leikkiminen, taiteellinen ilmaiseminen ja kokeminen. Päiväkodin arjessa uskontokasvatusta toteutuu lukuisin eri tavoin, vaikka ei puhuttaisikaan Jeesuksesta tai selitettäisi Raamatun

kertomuksia. Esimerkiksi kirkkovuosi tulee lapsille tutuksi, koska kristilliset juhlat kuuluvat päiväkodin elämään. (Sointula 2011, 38–39.)

2.3 Perhe- ja lapsidiakonia

Diakonia tarkoittaa kristilliseen rakkauteen perustuvaa palvelua, joka toteutuu ihmisten vuorovaikutuksena ja kirkon elämänä. Seurakuntien diakoniatyöhön liittyy läheisesti perhe ja perheen näkökulma, koska lähes jokaisen ihmisen elämään liittyy perhe. Diakonian erityispiirteenä lieneekin se, että sen piirissä kohdataan hyvin erilaisia perheitä, joiden seurakuntaan kohdistamat odotukset ja toiveet vaihtelevat. Tuen tarve ilmenee monissa eri tilanteissa. Ihmiset voivat haluta enemmän tukea lasten kasvatuksessa, muutostilanteissa tai tilanteissa, joihin se toivoo ulkopuolista apua. Tukea tarvitaan erityisesti silloin, kun ulkopuoliset tekijät, kuten sairaus tai onnettomuus, häiritsevät elämää. (Jääskeläinen 2002, 194.)

Perhediakoniaa toteutetaan erilaisissa perhetyön muodoissa, joita on sekä kirkon että yhteiskunnan piirissä lähes lukematon määrä. Perhetyö näyttäytyy sekä perheiden epävirallisena tukemisena elämän arkipäivässä, että syvällisenä tukemisena esimerkiksi puuttumisena perheiden elämään vahvojen ja virallisten väliintulojen avulla, kuten lastensuojelutyössä. (Jääskeläinen 2002, 194.) Lastensuojelu kuuluu omalta osaltaan seurakuntien työhön. Näin määrittelee myös lastensuojelulaki, jonka uudistus astui voimaan vuoden 2008 alusta. Uuden lastensuojelulain tavoitteena on ollut siirtää huomiota ja painopistettä ennaltaehkäisyyn, varhaiseen tukeen sekä avohuollon palveluihin. Yksi lain suurimmista muutoksista koski ilmoitusvelvollisuutta, ja se vaikuttaa myös seurakunnan työntekijöihin. (Tuokko & Hynninen 2011.) Työn tärkein osuus tapahtuu kuitenkin sillä matkalla, jonka työntekijä kulkee perheen rinnalla. Perheitä tukevaa diakoniatöimintää voidaan toteuttaa muun muassa yhteistyössä sosiaalitoimen kanssa, erilaisissa vanhempien illoissa tai perheleireillä ja –retkillä. (Jääskeläinen 2002, 194.)

Diakoniatyön asiakkaina on myös perheitä, joissa on pieniä lapsia. Monet auttajatohot työskentelevät perheitten aikuisten parissa, mutta lapsi jää helposti syrjään. Tähän on eri tahoilla viime vuosina havahduttu. Kirkon perheneuvontatyötä käsittelevässä tutkimuksessa todetaan parisuhteiden tulleen hyvin hoidetuiksi, mutta lasten aseman jääneen usein epäselväksi. Lapsen pitäminen keskiössä on myös diakoniatyön haaste. Monet lapsidiakonian työmuodot, kuten ilta-päiväkerhot tai erilaisille riskiryhmille perustetut ryhmät, ovat saaneet alkunsa aikuisten havahtumisesta lasten hätään. Lapsidiakoniaa toteutetaan yhteistyössä erityisesti seurakuntien lapsi- ja varhaisnuorisotyön kanssa, mutta myös muiden yhteiskunnallisten yhteistyökumppaneiden kanssa. (Jääskeläinen 2002, 195–196.)

2.4 Perhekerho kohtaamispaikkana ja voiman antajana

Perhekerhon nimissä tapahtuu monenlaisia kokoontumisia. Yleisimmin perhekerhoon kokoontuvat kotona lapsia hoitavat aikuiset yhdessä alle kouluikäisten lasten kanssa. Mukana on sekä äitejä ja isiä, isovanhempia ja perhepäivähoitajia. (Lindfors 2000, 16).

Ensimmäiset perhekerhot olivat äiti–lapsi –kerhoja 1960-luvulla. Nykyään perhekerholla on monta nimeä. Jossain se on perhekerho tai avoin päiväkerho, toisaalla perhekahvila tai esimerkiksi nyttikerho toimintatavasta riippuen. Perhekerho on maksutonta toimintaa, eikä sinne yleensä tarvitse ilmoittautua. Tilastojen mukaan perhekerhoja järjestettiin seurakunnissa vuonna 2006 yli 46 000 kertaa. Kaikkiaan kerhoihin osallistui yli 1,2 miljoonaa lasta ja aikuista (vuoden 2010 vastaava luku on 1 171 925). Tilastointi ei Kirkkohallituksen varhaiskasvatuksen työalasihteerin Mirikka Torpan mukaan edes kerro koko totuutta, sillä monimuotoiset perhekerhot eivät oikein tahdo löytyä tilastonimikkeiden alle. (Kirkon tiedotuskeskus, 2007.)

Varsinkin uusille vanhemmille perhekerho on merkittävä henkireikä arjen keskellä. On tärkeä saada puhua toisten samassa elämäntilanteessa olevien kanssa, sekä nähdä ja kuulla, miten toiset hoitavat lapsiaan. Moni jakaa kerhossa

myös oman jaksamisensa ja hämmennyksensä ajatuksia. Perhekerhotyö vastaa myös perheiden eri-ikäisten jäsenten uskonnollisiin tarpeisiin muiden tarpeiden ohella. (Lindfors 1997, 154.)

Perhekerho on kotona lapsia hoitavien kohtaamis- ja latautumisaikaa. Samalla se on seurakunnan kasteopetusta laajasti ymmärrettyä. Työn perusteet ovat siis kaste ja lähetyskäskyssä (Lindfors 2000, 16):

Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni: kastakaa heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettakaa heitä noudattamaan kaikkea, mitä minä olen käskenyt teidän noudattaa. Ja katso, minä olen teidän kanssanne kaikki päivät maailman loppuun asti. (Matt. 28:19–20.)

Seurakunta on sitoutunut yhdessä vanhempien ja kummien kanssa vastaamaan siitä, että lapsi saa kristillisen kasvatuksen. Perhekerho on ensimmäinen väylä tukea vanhempia tässä tehtävässä. (Lindfors 2000, 16). Perhekerho voi antaa tukea myös ihmissuhteissa, sitoutumisessa omaan puolisoon, lapseen ja perheeseen sekä vanhemmuuteen kasvamisessa. Se antaa välineitä omien voimavarojen löytämiseen, uskoon ja hengelliseen elämään. (Jääskeläinen 2002, 195.)

Perhekerhot ovat yhä useammille pieniä lapsia kotona hoitaville säännöllistä seurakunnan toimintaa, johon koetetaan lasten kanssa päästä joka kerta mukaan. Näin pienetkin lapset oppivat ristimään kätensä ja rukoilemaan kerhorukouksen tai tapailemaan kerhorukouksen sanoja. (Lindfors 1997, 88.)

Aikuisten ja lasten yhteinen ryhmä tarjoaa toimintaa, johon eri-ikäiset, erilaiset ihmiset ja kokonaiset perheet voivat osallistua. Säännöllinen kokoontuminen tutussa ympäristössä antaa mahdollisuuden yhteyden kokemiseen toisten saman alueen aikuisten ja lasten kanssa. Lisäksi perhekerhosta voi saada iloa, virkistystä ja voimia arkipäivään. (Alopaeus-Karhunen & Wennermark 2004, 22.)

2.5 Perhekerho vanhemmuuden tukijana

Vanhemmuuden tukeminen on keskeinen väylä siinä seurakunnan perhetyössä, joka suuntautuu lapsiperheisiin. Vanhemmuuden tukemisen tarve voi ilmetä esimerkiksi lapsen ja vanhemman turvallisen kontaktin puuttumisena sekä lapsen levottomuutena, yleisenä oireiluna tai kurittomuutena. Vanhemmilta saattaa puuttua uskallus asettaa lapsille rajoja. Vanhemmuuden tukeminen on siis vanhempien ja perheiden auttamista, ohjaamista, keskustelua ja kuuntelemista, kannustusta, opastamista ja tukevaa kanssakulkemista. (Ovaska 2004, 60.) Asiantuntijavallan ja oman neuvottomuuden häkellyttämät vanhemmat tarvitsevat rohkaisua olla vanhempina omille lapsilleen. Tarkoituksenmukaisten rajojen asettaminen eri-ikäisille lapsille näyttää olevan vaikeaa monille vanhemmille. Samoin voi olla vaikeaa pysähtyä lapsen asioiden kohdalle tai kuunnella lasta. Vanhemmat saattavat luulla, että virikkeiden ja ohjelman järjestäminen lapselle olisi tärkeämpää kuin kotoinen lapsen kanssa oleminen. (Lindfors 1997, 157.)

Jokaisen ihmisen elämässä on joskus vaikeita asioita, surua, syyllisyyttä, moinenlaista tuskaa ja neuvottomuutta, mutta myös iloa, onnea ja positiivisia asioita. Näihin ihminen tarvitsee toista rinnalleen. Usein tällaiset kohtaamiset näyttävät syntyvän itsestään. Perhekerhossa perheenjäsenillä on mahdollisuus pohtia kasvatukseen, perheeseen, parisuhteeseen ja ihmisenä elämiseen liittyviä kysymyksiä yhdessä toisten aikuisten kanssa. (Alopaeus-Karhunen & Wennermark 2004, 22.)

Osa vanhemmuuden tukemisesta on parisuhteen tukemista, sillä vanhempien suhde on perheen perussuhde. Se luo kodin ilmapiirin ja antaa lapselle kasvu- ja maaperän. Parisuhteen asioita kannattaisi pitää perhekerhoissakin esillä jatkuvasti. (Lindfors 1997, 156–157.) Tällä hetkellä kirkon lapsityössä erilaiset perhetyön muodot voivat hyvin. On virikkeitä antavaa, uskonnollista kasvua tukevaa perhetyötä, kuten perhekerhot, perheleirit tai harrastekerhot perheille. Lisäksi on erilaisia perhetapahtumia, juhlia, retkiä, leirejä, vanhempainiltoja ja kokoontumisia erilaisten teemojen puitteissa. Säännöllinen kokoontuminen tutussa ympäristössä antaa mahdollisuuden yhteyden kokemiseen toisten saman alueen aikuisten ja lasten kanssa ja voi näin olla tukemassa henkilön omaa vanhem-

muutta ja jaksamista. (Alopaesus-Karhunen ja Wennermark 2004, 22.) Kaikissa perheissä ei ole äitiä ja isää, vaan on myös paljon yksinhuoltajaperheitä, uusioperheitä, maahanmuuttaja-, sateenkaari- ja lukemattomia muita perhemuotoja. Seurakunnan perhekerhojen haasteena on ottaa huomioon myös kaikki erilaiset perheet.

2.6 Toiminnan välineitä perhetyössä

Perhekerhon ohjaajien haastava, mutta innostava tehtävä on pohtia, mitä toimintaa on kerhojen yhteisissä hetkissä. Ryhmiin voi syntyä myös erilaisia toimintakulttuureja. Joissakin kerhoissa erityisen suosituiksi saattavat tulla esimerkiksi aikuisten ja lasten yhteiset askarteluhetket, mutta toisissa ne eivät näytä kiinnostavan lainkaan. Sisällöt siis vaihtelevat yhteisissä hetkissä. Seurakunnan perhekerhojen vakituiseen ohjelmaan kuuluvat kuitenkin hartaus, hiljentyminen ja raamatunkertomukset. (Lindfors 2000, 26–27.) Seuraavassa esitellään muutamia esimerkkejä perhekerhon toiminnan välineistä, jotka liittyvät jollakin tapaa myös tämän tutkimuksen aihepiiriin.

2.6.1 Raamattu

Raamattu on valtava kertomusten lähde. Perhekerhoissa hartaushetket perustuvat usein johonkin Raamatunkertomukseen. Juuri Raamatunkertomusten kautta kerholaiset löytävät kosketuskohtia elämäänsä. Kertomuksissa elävät hyvän ja pahan kysymykset, luottamuksen ja turvattomuuden, vihan ja rakkauksen kokemukset. Lapsen pohdinnat ilmenevät usein hänen leikeissään ja kysymyksissään, usein aivan odottamatta. (Lindfors 2000, 31). Nämä hartaushetket antavat lapsille mahdollisuuden kysyä ja ihmetellä asioita, joita Raamatun kertomukset heissä herättävät. Kertomusten kautta lapsi saa näkökulmia myös oikeasta ja väärästä, hyvästä ja pahasta.

Lapselle Raamatun kertomukset ovat uusia ja niiden kuuleminen ensimmäistä kertaa vaikuttaa siihen, millaiseksi lapsen asenne Raamattua kohtaan muodostuu. On tärkeää, että valinnassa otetaan huomioon lapsen ikä. Mitä pienempi

lapsi on, sen tärkeämpää on, että hän saa kertomuksen kautta kokemuksen Jumalasta hyvänä ja turvallisena isänä. (Wennermark 2004, 139.) Kristinuskon ihanteet ja hyveet kätkeytyvät Raamatun kertomuksiin. Lapsen mieleen syntyy kristillinen usko kertomusten äärellä, jos on syntyäkseen, niitä kuulostellen ja maailmaa niiden valossa tarkastellen. (Komulainen 2008, 33.)

Perhekerhossa kerrotaan peruskertomukset Jeesuksen elämästä; syntymästä, kuolemasta ja ylösnousemisesta. Kertomusten valitsemiseen vaikuttaa lähinnä kaksi asiaa: kerholaiset ja kirkkovoosi. Ensisijaisesti kertomusten tulisi olla sellaisia, että ne koskettavat jotenkin osallistujien, sekä aikuisten että erityisesti lasten, elämää. (Lindfors 2000, 31–32). Lapsen konkreettisen ajattelun vuoksi on hyvä aloittaa kertomuksilla Jeesuksesta. Esimerkiksi tekstit, joissa kuvataan Jeesus tavallisten ihmisten keskellä auttamassa heitä, ovat hyviä pienten lasten kertomuksia. Tällaisia ovat muun muassa Jeesus siunaa lapsia (Luuk.18:15–17), Sakkeus (Luuk.19:1–10), opetuslasten kutsuminen (Mark.3:13–19) ja opetuslapset myrskyssä (Luuk.8:22–25). Ihmekertomusten kautta on tärkeää kertoa lapselle Jeesuksesta, joka välittää ihmisistä ja auttaa heitä. (Wennermark 2004, 139.)

2.6.2 Musiikki- ja leikkihetket

Useimmat lapset rakastavat laulamista, leikkimistä ja liikkumista. Musiikki tempaa lapset mukaansa. Perhekerhon musisoinnin tarkoituksena on tuoda musiikki luonnolliseksi osaksi aikuisten ja lasten arkipäivää. Nykyajan vanhemmat saattavat laulaa lapsilleen vain vähän. He eivät ehkä huomaa laulamisen arvoa. Turhaan ei korosteta aikuisen laulamisen tai hyräilyn merkitystä pienelle lapselle. Laulut välittävät myös suomalaista perinnettä lapsille. (Lindfors 2000, 35.)

Perhekerhossa voi pienten, ja miksei isompienkin, lasten kanssa leikkiä sylileikkejä. Lapset rakastavat hypittelyä, köröttelyä ja heijaamista. Isommat lapset pitävät kokonaisvaltaisesta liikkumisesta. Musiikin saattelemana voidaan tällöin hyppiä, pomppia ja tanssia. Monet laulut tarjoavat mahdollisuuden myös leikkimiseen, aina ei tarvita edes mitään välineitä, vaan omat kädet voidaan ottaa

avuksi. Myös lorut ja riimitelyt ovat suosittuja perhekerhossa. (Lindfors 2000, 35.)

2.6.3 Perhemessu

Lasten kanssa voi mennä myös kirkkoon messuun tai vaihtoehtoisesti pitää perhekerhossa kirkkohetken pienempien lasten kanssa. Kotimaa-lehdessä (2011) kerrottiin perheestä, joka ottaa mukaan puuhakirjan ja purtavaa, ettei messua tarvitse jättää väliin häiriöiden pelossa. Sosiaalipsykologi, perheneuvoja Saara Kinnunen toteaa, että tämän perheen tapa käydä messussa on hyvä malli muillekin. Hän pitää tärkeänä, että lapsia viedään kirkkoon. Kinnunen ajattelee, että sunnuntai on Herran päivä, jolloin kristityn tulisi mennä pyhäkouluun tai kirkkoon.

On myös monia keinoja ottaa lapset huomioon messussa. Näitä voivat olla tutut laulut sekä se, että päivän aihetta esitellään niin, että lapsetkin sen tajuavat. Lapsen mieleen voi jäädä lopulta messusta yllättävän paljon, vaikka hän puuhaisi samalla muuta. Kinnunen on kuitenkin sitä mieltä, ettei lapsia pidä istuttaa väkisin kirkonpenkissä. Hän toivoo, että lapsen luontainen aktiivisuus otettaisiin tavallisessa messussakin huomioon. Saarnaaja voi vaikka esittää lapsille kysymyksen. Kinnunen kertoo lopuksi esimerkin siitä, miten lapset voi kohdata kirkossa. (Vaittinen 2011, 25.)

Eräs saarnaaja oli todennut käytävällä tepsutelleille lapsille, että kyllä kirkossa saa kävellä, mutta ottakaa kengät pois, niin siitä ei tule ääntä.

Lapset ovat voineet saada ehtoollisen aikuisen kanssa jo 30 vuoden ajan, mutta hyvin usein messuissa alttarin äärellä vanhemmat haluavat lapsen saavan siunauksen eikä ehtoollista. Perhekerhossa vietetty ehtoollinen on oiva tilaisuus lasten ehtoollisyhteyden toteutumiseen. Jokainen ihminen on oikeutettu olemaan Jumalan armon keskellä. Korson seurakunnan perhekerhoissa on ollut muutaman vuoden ajan käytäntönä viettää ehtoollista jokaisessa perhekerhopisteessä 1 – 2 kertaa vuodessa. Tällä on haluttu korostaa sitä, että viikoittainen

perhekerhokerta ja siihen kuuluva hartaus on osallistujille tärkeä yhteys seurakuntaan. (Heikurinen 2011, 25.)

3 JANAKKALAN SEURAKUNTA YHTEISTYÖTAHONA JA TUTKIMUSYMPÄRISTÖNÄ

Janakkalan seurakunta elää ja toimii Kanta-Hämeen maakunnan tämän hetken vahvimmalla kasvualueella. Kun kirkosta erosi keväällä 2010 paljon jäseniä Ajankohtaisen kakkosen Homoilta – teemaohjelman jälkeen, se näkyi myös Janakkalan seurakunnassa. Vuonna 2010 seurakunnasta erosi noin kaksinkertainen määrä edellisvuoteen verrattuna, mutta yleisesti ottaen jäsenmäärä on pysynyt samankaltaisena viime vuodet. Koko kunnan väkiluku on noin 16 800, joista evankelisluterilaiseen seurakuntaan kuuluvia on noin 14 200 (1.1.2011). Perhekerhossa kävi vuonna 2010 1573 aikuista ja 2314 lasta. Muutosta edelliseen vuoteen tässä oli noin 100 käyntiä kussakin. Perhekerhon kävijämäärä on pysynyt viime vuosina aikailla samana, vuodesta 2007 vuoteen 2010 keskimäärin 1487 aikuista ja 2343 lasta. (Janakkalan seurakunta 2011, b.)

Lapsi- ja perhetyön toiminta Janakkalan seurakunnassa jakaantuu useaan eri toimipisteeseen, joista kävijämäärältään suurimmat ovat Turengin ja Tervakosken kerhot. Näiden lisäksi erilaisia kerhoja pidetään muun muassa Leppäkoskella, Tarinmaalla sekä Mallinkaisissa. Perhekerhoja pidetään vain kolmessa ensin mainitussa, jotka toimivat tämän tutkimuksen toimintaympäristönä.

Janakkalan seurakunnan perhetyö on leiritoimintaa, tapahtumia ja perhekerhoja sekä kohtaamisia kirkollisissa toimituksissa ja jumalanpalveluksissa. Toimintamuotoja ovat muun muassa perhelauantait, perhekerhot, vauvakerhot, lapsi- ja perhekarit sekä ryhmä äideille. (Janakkalan seurakunta 2011, a.) Perhekerho kokoontuu maanantaisin Leppäkoskella, tiistaisin Turengissa ja keskiviikkoisin Tervakoskella, kerran viikossa kussakin puolitoista (1,5) tuntia kerrallaan.

Janakkalan seurakunnan strategiasuunnitelmassa perheet on otettu yhdeksi tärkeäksi painopisteeksi. Painopisteen tarkoituksena on nostaa esiin perheen merkitys ja arvo. Keskeisiä tavoitteita ovat perheiden henkisen ja hengellisen hyvinvoinnin tukeminen sekä kristillisen kasvatuksen kysymykset. (Janakkalan seurakunnan strategiasuunnitelma 2015.) Työ perheiden parissa on koko toi-

minnan perusasia, joka on läsnä kaikessa toiminnassa. Seurakunnan toimintaan osallistumisen, erityisesti juuri perhetyön, tavoitteena on kuitenkin pitää kynnyksensä niin matalana, ettei kenellekään muodostuisi esteitä tulla mukaan toimintaan. Ihmisten kohtaaminen on kuitenkin se, miksi työtä tehdään, varsinaisen toiminnan tulee vasta toisella sijalla. (Stöd, Marita, henkilökohtainen tiedonanto 18.3.2011.) Janakkalan seurakunnan lapsityönohjaajan mukaan perhekerhon on tarkoitus antaa mahdollisuus tulla ja kohdata toisia samassa elämäntilanteessa olevia, sekä tukea vanhemman ja lapsen välistä vuorovaikutusta niin, että välittyisi myös seurakunnan välittämä turvallinen jumalakuva. (Heikka, Sirpa, henkilökohtainen tiedonanto 21.3.2011.)

Opinnäytetyön hyödynsaajina ovat sekä Janakkalan seurakunnan lapsi- ja perhetyö, että janakkalalaiset perhekerhoissa käyvät äidit, isät ja muut aikuiset, esimerkiksi isovanhemmat tai perhepäivähoitajat. Seurakunnan lapsi- ja perhetyö voi saada tulosten pohjalta arvokasta tietoa kävijöiden toiveista ja ajatuksista, minkä pohjalta perhekerhotoimintaa voidaan mahdollisesti lähteä kehittämään kävijöiden toivomaan suuntaan.

3.1 Perhekerhon rakenne Janakkalassa

Seurakunnan perhekerhossa ohjelma toistuu lähes aina saman rungon mukaan kaikissa perhekerhon toimipaikoissa. Toki askartelut, laulut, leikit tai hartauden aiheet muuttuvat joka kerta, mutta ainakin muutamat asiat pyritään pitämään viikoittain. Kerhoon tultuaan lapsi ja aikuinen voivat koota rauhassa palapelejä, kunnes kerho-aika alkaa ja suurin osa kerholaisista on tullut paikalle. Sitten siirytään viereiseen kirkko- tai seurakuntasaliin pitämään hartautta ja laulamaan muutamia lauluja. Hartaus voi koostua Raamatunkertomuksista, esineistä tai lauluista, mutta yhteistä kaikille on, että lopuksi rukoillaan yhteinen kerhorukous, joka voi vaihdella kausittain tai kerran vuodessa. Se on helppo ja lyhyt, jonka lapsikin oppii nopeasti ja voi lausua sen vaikka kotona iltarukoukseksi. Keväällä 2011 kerhorukous oli seuraava:

Minä lapsi pienoinen, aamuin illoin rukoilen. Pienet kädet yhteen liitän, Taivaan Isää aina kiitän. Aamen.

Hartauden jälkeen siirrytään takaisin kerhotilaan, jossa voidaan askarrella esimerkiksi jokin hartauden aiheeseen liittyvä kuva. Pienemmät lapset viihtyvät lattialla lelujen parissa ja vanhemmat voivat auttaa isompia saksien käytössä tai liimaamisessa. Samalla on aikaa rentoon jutusteluun ja kuulumisien vaihtoon. Kun työt on saatu tehtyä, onkin aika siirtyä välipalalle. Lapset herkuttelevat hapankorpulla, mehulla ja kekseillä ja aikuisille on kahvin ja teen lisäksi yleensä jotain makeaa esimerkiksi leivonnaisia.

Edellä esitetty kerhorunko voi vaihdella tilanteesta ja kerrasta riippuen. Välillä lauletaan perinteisiä lastenlauluja tai lorutellaan. Vierailijat, kuten leluesittelijä, valokuvaaja tai kanttori muuttavat hekin kerhon kulkua omalla toiminnallaan. Pysyviä asioita ovat kuitenkin aina vapaa leikki, kavereiden kanssa juttelu sekä välipalahetki. Retkipäivinä kerho muuttuu taas ja voidaan vaikka paistaa makkaraa ja lettuja kerhon pihalla tai matkustaa jonnekin vähän kauemmas ulkoilemaan.

3.2 Perhetyön muotoja Janakkalan seurakunnassa

Janakkalan seurakunnassa perhetyö on paljon muutakin kuin perhekerhoja. Vuonna 2010 järjestettiin erilaisia leirejä, retkiä ja tapahtumia, joihin saattoi osallistua koko perhe. Kirkoissa pidettiin kouluun lähtevien lasten siunaushetki. Yhden vuoden sisällä kastetut vauvat kutsuttiin läheisineen omaan vauvakirkkoon. Perheiden jouluaskarteluillat olivat suosittuja. Ryhmä äideille toteutui kuuden osallistujan voimin, mutta uusi ryhmä aiotaan koota vuosittain. Perheleirit seurakunnan omassa leirikeskuksessa Rantalahdessa kiinnostivat myös seurakuntalaisia. Muutamia toimintamuodot, esimerkkeinä parisuhdepäivä tai yhteislauluilta jäivät ideoiksi ja toteutumatta ja lisäksi vauvaperheleiri ei toteutunut liian vähäisen osanottajamäärän vuoksi. Janakkalan seurakunnan lapsikammari on paikka, jonne voi tuoda 1 vuotta täyttäneen lapsen hoitoon muutamaksi tunniksi, kun itse käy vaikka jumpassa tai kaupassa. Näitä kammareita pidetään Turengissa ja Tervakoskella vuoroviikoin ja paikka lapselle pitää varata etukäteen. Lapsikammari on maksuton palvelu, jonne pakataan mukaan ulkoiluvaatteet sekä eväät. (Janakkalan seurakunta 2011, a & b.)

Janakkalan seurakunta toimii yhteistyössä myös kunnan päivähoidon, neuvolan, sosiaalitoimen sekä Mannerheimin lastensuojeluliiton kanssa. Kaikille avoin liikunnallinen perhekammari kokoontuu Turengissa Kivitaskun päiväkodissa kerran viikossa. Perhekammarissa ohjaajina toimivat lastentarhanopettaja sekä seurakunnan lastenohjaaja. Perhekammarissa ovat mukana lapset vanhempien. Kerhoaika on kolme tuntia, joten siinä ehtii mukavasti leikkiä ja liikkua ulkona sekä sisällä, sekä juoda kahvit. (Janakkalan seurakunta 2011, a.)

Vauvakerhon toimintaa järjestetään Turengissa ja Tervakoskella yhteistyössä Janakkalan kunnan lastenneuvolan kanssa. Vauvakerho kokoontuu viikoittain kaksi tuntia kerrallaan ja sen ohjaajina toimivat neuvolan terveydenhoitaja ja seurakunnan perhetyöntekijä. Vauvakerho on alle vuoden ikäisen esikoislapsen vanhemmille tarkoitettu avoin kohtaamispaikka, jossa toiminta ja tapahtumat suunnitellaan yhdessä vanhempien kanssa. Kerho tarjoaa mahdollisuuden ajatusten jakamiseen vanhemmuudesta sekä yhteiseen toimintaan esimerkiksi laulujen ja lorujen parissa. (Janakkalan seurakunta 2011, a.)

Perhetupa Perholan toiminta Tervakoskella on varhaiskasvatuksen, lastenneuvolan, Mannerheimin Lastensuojeluliiton (MLL) ja Janakkalan seurakunnan yhteistyötä. Tervetulleita ovat alle kouluikäiset lapset ja heidän vanhempansa. Perholassa pidetään kerhoja alle kouluikäisille lapsille, lisäksi on perhekammari-toimintaa, jonne vanhemmat tulevat yhdessä lasten kanssa. (Janakkalan kunta 2011.)

4 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT

Kvantitatiivinen tutkimus pyrkii yleistämään (Kananen 2008, 10.) Kvantitatiivisessa tutkimuksessa pyritään löytämään yleisiä lainalaisuuksia eli säännönmukaisuuksia yksittäistapausten pohjalta. (Valli 2001, 10.) Perusideana on kysyä pieneltä joukolta tutkittavaa ilmiötä tutkimusongelmaan liittyviä kysymyksiä. Pienen joukon eli otoksen vastaajien edellytetään edustavan koko joukkoa, jolloin tutkimustulosten voidaan katsoa edustavan koko joukkoa. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa käsitellään mittauksen tuloksena saatua aineistoa tilastollisin menetelmin. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa lasketaan määriä. Määrällisessä tutkimuksessa käytetään tiedonkeruumenetelmänä myös haastattelua. Kysymyksillä selvitetään ilmiöön liittyvien ominaisuuksien tai yhteyksien esiintymistiheyksiä. (Kananen 2008, 10–11.)

Tämän tutkimuksen lähtökohtana oli tuottaa tutkimuksellista tietoa Janakkalan seurakunnan perhekerhoissa käyvien aikuisten odotuksista ja mielipiteistä perhekerhon toimintaa ja sen sisältöä kohtaan. Näkökulmaksi valittiin perhetyön kentästä ainoastaan perhekerhot, muut toimintamuodot mainitaan lyhyesti tutkimuksessa. Tutkimuksen toteutuksessa oli mukana myös osa seurakunnan lapsi- ja perhetyöntekijöistä, jotka antoivat arvokkaita neuvoja ja ideoita kyselyn laatimiseksi.

4.1 Aiheen määrittely ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen aiheena oli selvittää vanhempien odotuksia Janakkalan seurakunnan perhekerhoista. Kiinnostukseni aihetta kohtaan heräsi käytyäni omien lasteni kanssa perhekerhossa. Selvitin tarvetta ja halukkuutta tällaisen tutkimuksen tekemiselle seurakunnan perhetyöntekijältä. Hän toi esille muutamia asioita, joita työryhmässä oli jo mietitty, ja joihin kyselyllä voitaisiin saada vastauksia. Toimintakausien alussa on perinteisesti kyselty kävijöiden ideoita ja ehdotuksia tulevalle kaudelle, mutta pöydissä kiertävä paperi on usein jäänyt hyvin tyhjäksi.

Keskeisimmiksi selvitettäviksi asioiksi nousi seurakunnan puolelta tiedottaminen, eli miten tavoitettaisiin mahdollisimman moni sellainenkin, joka ei vielä osallistu mihinkään seurakunnan toimintaan. Tässä kyselyssä näkökulma painottuu kuitenkin niihin, jotka jo ovat seurakunnan toiminnassa mukana. Lisäksi kyselyssä oltiin kiinnostuneita kerhojen ajankohdasta sekä kävijöiden omasta kokemuksesta heidän tarpeidensa ja toiveidensa huomioinnista. Lisäksi päätin ottaa mukaan myös kristillistä kasvatusta ja vanhemmuuden tukemista koskevat kysymysosiot, jotta opinnäytetyölle asetetut tavoitteet täytyisivät.

Edellä mainittujen asioiden lisäksi kyselyllä haluttiin selvittää, minkälaisille uusille toimintamuodoille voisi olla kysyntää ja kiinnostusta. Työntekijöiltä nousi esimerkeiksi muiden muassa perhemessu, iltaperhekerho tai arkipyhäkoulu.

Tutkimuskysymyksiksi muotoutuivat seuraavat:

1. Miten perhekerho tukee vanhemmuutta ja kristillistä kasvatusta?
2. Miten diakoninen näkökulma tulee perhekerhossa esille ja mitä se merkitsee kävijöille?
3. Mitä odotuksia kävijöillä on perhekerhon toiminnan ja sisällön suhteen?

4.2 Aikaisempia tutkimuksia perhekerhotyöstä

Perhekerhoista on tehty viime vuosina useita opinnäytetöitä. Osassa niistä on mukana myös muita lapsi- ja perhetyön näkökulmia, kuten pyhäkoulu tai päiväkerho, mutta muutamat keskittyivät vain perhekerhoon. Tämä tutkimus keskittyy kuitenkin tietyn seurakunnan perhekerhotyöhön, josta ei ole aikaisemmin tehty tutkimusta.

Jenni Kaarenojan ja Jenni Rintalan (2009) opinnäytetyö (AMK) käsitteli Tikkurilan seurakunnan vanhempien odotuksia lapsi- ja perhetyöstä päiväkerhon, perhekerhon ja pyhäkoulun näkökulmasta. Heidän tavoitteenaan oli selvittää, miten tärkeäksi vanhemmat kokevat kristillisen varhaiskasvatuksen sekä selvittää kiinnostusta mahdollisiin uusiin toimintamuotoihin. Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisena ja vastaukset kerättiin kyselylomakkeilla kolmen eri toimintamuodon

kautta. Merkittävimmät syyt osallistua seurakunnan toimintaan olivat sijainti ja toiminnan ajankohta. Perhekerhossa tärkeimpinä asioina pidettiin avointa ilmapöytä. Tämä tutkimus oli sekä tavoitteeltaan että tuloksiltaan hyvin samankaltainen oman työni kanssa. Eroina oli muun muassa se, että tutkimus toteutettiin kolmen eri työalan piirissä ja että se oli hankkeistettu.

Mira Neuvosen (2008) opinnäytetyön (AMK) tavoitteena oli kehittää Oulujoen seurakunnan perhekerhoja vastaamaan kohderyhmää paremmin. Tutkimus toteutettiin myös kvantitatiivisena ja sen tärkeimmät tulokset koskivat tyytyväisyyttä perhekerhon käytännön asioihin sekä sitä, ettei hengellisyys ollutkaan seurakunnan perhekerholaisille kovin tärkeä asia. Neuvosen tutkimus oli hyvin samankaltainen oman tutkimukseni kanssa. Siinä selvitettiin tietyn seurakunnan perhekerhojen kävijöiden tyytyväisyyttä kerhon toimintaan. Tämä tutkimus käsittelee kuitenkin aihetta laajemmin ja korostaa enemmän esimerkiksi kristillisen kasvatuksen teemaa perhekerhon arjessa.

5 TUTKIMUSPROSESSI

5.1. Aiheen rajaaminen

Aihe on ammatillisestikin minulle läheinen, koska olen opinnoissani suuntautunut varhaiskasvatukseen. Koska tavoitteeni oli toteuttaa kyselytutkimus seurakunnassa, myös diakoninen näkemys, jota vaaditaan diakonin virkakelpoisuuden saavuttamiseksi, oli mahdollista ottaa mukaan.

Aluksi ideana oli laajentaa tutkimus koskemaan myös niitä vanhempia, jotka eivät vielä käy lastensa kanssa seurakunnan perhekerhossa. Olisi ollut mielenkiintoista ja arvokasta tehdä vertailevaa tutkimusta näiden kahden ryhmän välillä. Suunnittelun edetessä päätettiin kuitenkin rajata tutkimus vain perhekerhossa käyviin vanhempiin, jotta työmäärä pysyisi kohtuullisena. Tutkimusta rajattiin vielä tarkemmin koskemaan vain kolmea perhekerhoa, mukaan ei siis otettu perhekammaria, vaikka se on joiltakin osin samantyyppinen perhekerhojen kanssa. Tähän kerhoon olisi ehkä pitänyt tehdä erilainen kyselylomake sen erilaisten toimintojen vuoksi.

5.2 Kyselyn laatiminen

Kysely laadittiin yhteistyössä Janakkalan seurakunnan perhetyöntekijän Tiina Alakosken sekä lapsityöntekijöiden kanssa. Kyselyt toteutettiin jakamalla ne vanhemmille ja muille huoltajille kerhojen yhteydessä huhtikuusta alkaen. Janakkalan seurakunnan alueella perhekerhoja on yhteensä kolme, Turenki, Tervakoski ja Leppäkoski, ja ne pidetään aamupäivisin. Olin itse mukana kerhoissa kertomassa kyselyn tarkoituksesta ja tavoitteista, ja vastaamassa mahdollisesti esitettäviin kysymyksiin. Toivomukseni oli, että kaikki halukkaat aikuiset täyttävät kyselyn vaikka kahvittelun lomassa ja palauttavat sen heti kerhon aikana kirjekuoreen. Tällä pyrittiin myös säilyttämään vastaajien anonymiys. Aioin toteuttaa kyselyt 2-3 kerhokerralla, mutta moni halusi ottaa kyselyn kotiin saadakseen vastata rauhassa. Sen vuoksi päätimme Alakosken kanssa jatkaa vastausta siihen asti, kunnes kerhot jäisivät kesätauolle ennen juhannusta. Vas-

tausaikaa oli yhteensä noin kaksi kuukautta. Vaikka osa otti kyselylomakkeita kotiin vastattavaksi, luulen osan niistä päätyneen paperinkeräyslaatikkoon. Vastaaminen kotona ei välttämättä onnistunut kiireisen arjen keskellä ja sellainen on helppo unohtaa.

Jotta kyselyllä saataisiin toivottuja vastauksia, oli kysymysten muotoilulla suuri merkitys. Kyselyn muokkaamisessa sain apua seurakunnan lapsi- ja perhetyöntekijöiltä, joiden toiveiden ja odotusten pohjalta pyrin tekemään kyselystä juuri tarkoitukseensa sopivan. Lisäksi sain apua aikaisemmista opinnäytetöistä, joista voisi mainita esimerkkinä aikaisemmin tässä työssä esitellyn Kaarenojan ja Rintalan opinnäytetyön ”Kirkon pitää tarjota kävijöilleen turvaa ja lämpöä”-Vanhempien odotukset Tikkurilan seurakunnan lapsi- ja perhetyötä kohtaan. (Kaarenoja & Rintala 2009.)

Kyselyn tuloksista pyrittiin erottamaan kullekin toimipaikalle tyypilliset piirteet ja juuri sen paikan asiakkaiden toivomukset ja mielipiteet. Kaikissa kolmessa toimipaikassa kävijämäärä ja rakenne ovat kuitenkin hieman erilaisia ja perhekerholaisilla ehkä erilaisia odotuksia. Kyselyn tulokset kirjattiin kuitenkin niin, etteivät kenenkään yksittäisen vastaajan kommentit erotu.

Tutkimuksen otoksen tiedettiin olevan jo valmiiksi suhteellisen suppea, koska perhekerhoissa käy parhaimmillaankin noin 30–40 aikuista lapsineen. Riskinä oli, että tästäkin joukosta osa jättää vastaamatta, mikä taas pienentää entisestään tulosten yleistettävyyttä. Toisaalta toivoin vastausprosentin olevan melko suuri, koska kävin itse kerhoissa paikan päällä, jolloin vastaajat saattoivat esittää kysymyksiä ja kuulivat konkreettisesti, miten arvokkaita heidän vastauksensa ovat työni kannalta. Loppujen lopuksi kyselyn tulosten on tarkoitus hyödyttää heitä, jotta perhekerhon toiminta olisi juuri kävijöiden toiveiden mukaista. Toisaalta voitiin myös ajatella, että jos uusia ideoita tai odotuksia ei kyselystä huolimatta nousisi esille, se voisi olla merkki siitä, että toimintaan ollaan jo tyytyväisiä eikä kehittämistarpeita ole ainakaan tällä hetkellä.

5.3 Aineiston analysointi

Aineisto analysoitiin käsin taulukoimalla vastaukset ja laskemalla siitä eri vastausten lukumäärät. Vastauslomakkeita palautettiin yhteensä 22 kappaletta, joista kahdeksan (8) Turengista, yhdeksän (9) Tervakoskelta ja viisi (5) kappaletta Leppäkoskelta. Vastausprosenttia ei voitu laskea, koska ei ollut tiedossa, mikä olisi ollut vastaajamäärä, jos kaikki kävijät olisivat vastanneet. Kerhoissa käy vaihteleva määrä ihmisiä, ja kyselyyn oli mahdollista vastata monella eri kerralla, eikä tutkimuksessa laskettu erikseen jokaisella kerhokerralla käyneitä ihmisiä. Vastausprosentin voidaan kuitenkin ajatella olevan melko hyvä, koska kerhoissa käy yhteensä keskimäärin 30–40 aikuista lapsineen.

Avoimia kysymyksiä oli yksi ja lisäksi joissakin vastausvaihtoehdoissa oli mahdollista antaa jokin muu vaihtoehto tai kehitysehdotus (katso liite 1, kysymysnumerot 11 & 12). Avoimet vastaukset kirjoitettiin puhtaaksi ja luokiteltiin aihepiiriin mukaan. Suurin osa avoimiin kysymyksiin vastanneista kehui kerhon toimintaa ja sisältöä. Muut kommentit koskivat kerhon kehittämistä, kuten asiantuntijavierailujen aiheita tai retkikohteita. Avointen kysymysten kommentit on lisätty tekstiin.

Ristiintaulukoinnin avulla voidaan saada tietoa asioiden riippuvuussuhteista. Sen kautta saadaan tietoa, mitkä asiat vaikuttavat toisiinsa ja voidaan sitä kautta vaikuttaa asioihin. On myös muistettava, että vaikka kahden muuttujan välillä esiintyisi riippuvuutta, se ei välttämättä tarkoita, että niiden välillä olisi syyseuraussuhdetta. (Kananen 2008, 44.) Tässä tutkimuksessa ristiintaulukoinnilla yritettiin selvittää, onko eri toimipaikkojen kävijöillä erilaisia mielipiteitä asioista. Mahdollisista eroista kerrotaan tutkimustulosten yhteydessä.

6 TUTKIMUSTULOKSET

Kyselyyn vastasi yhteensä 22 kävijää, joista äitejä oli 17, isovanhempia yksi (1), ja perhepäivähoitajia yhteensä neljä (4). Yksi äideistä kertoi käyvän kerhossa myös perhepäivähoitajana. Tulosten analysoinnissa ei vertailtu lainkaan näiden kävijäryhmien eroja vaan keskityttiin muihin asioihin, muun muassa eri toimipaikkojen välisiin mahdollisiin eroihin. Yleisesti ottaen tulokset olivat hyvin samankaltaisia kerhopaikasta riippumatta, vain pieniä eroja löytyi joissakin yksittäisissä kysymyksissä. Tulosten analysoinnissa käytetään vastaajista myös nimitystä ”äidit”, jolla tässä yhteydessä tarkoitetaan kaikkia vastaajia.

Taustatietojen (kysymysnumerot 1–6) lisäksi kyselylomakkeessa oli kysymyksiä ”Perhekerho vanhemmuuden ja kristillisen kasvatuksen tukijana” (kysymykset 7–9) sekä ”Perhekerhon toiminta ja sisältö” (kysymykset 10–13). Viimeisenä oli yksi avoin kysymys (kysymys 14). Kaikissa kysymyksissä, lukuun ottamatta taustatietoja, oli seitsemästä kahteentoista tarkentavaa vaihtoehtoa.

6.1 Vastaajien taustatiedot

Vastauslomakkeisiin vastasi yhtä lukuun ottamatta yksi aikuinen kuhunkin. Tässä yhdessä vastaajat olivat perhepäivähoitajia, jotka vastasivat yhdessä kyselylomakkeeseen. Kyselyyn vastanneista äideistä perhekerhossa kävivät eniten yhden lapsen kanssa käyvät, näitä oli yhdeksän (N=22). Toiseksi eniten oli kävijöitä kahden lapsen kanssa, yhteensä kuusi (6). Kolmen tai neljän kanssa käyviä oli molempia yksi vastaaja. Perhepäivähoitajat vastasivat käyvän kerhossa vaihtelevalla kokoonpanolla, yhdestä kymmeneen lapsen kanssa, joten näistä ei voinut laskea keskiarvoa.

Perhekerhossa käyvien lasten iät vaihtelivat 3,5 kuukaudesta kuuteen vuoteen. Alle 1-vuotiaita kävijöitä oli kolme. Vastauksien perusteella perhekerhossa käy eniten yksi- ja kolmevuotiaita lapsia, joita kumpiakin oli vastausten perusteella seitsemän. 2-vuotiaita kävijöitä oli viisi ja 5-vuotiaita neljä. Perhepäivähoitajien

vastauksissa lasten iät vaihtelivat yhden ja kuuden ikävuoden välillä. Kaksi vastaajaa ei halunnut vastata lapsen ikää koskevaan kysymykseen.

Vastaajista kolmasosa (7 henkilöä eli 32 %) oli käynyt perhekerhossa 2–4 vuotta. Seuraavaksi eniten oli alle vuoden käyneitä perhekerholaisia, 5 vastaajaa eli yhteensä 23 prosenttia. 5 vuotta tai enemmän käyneitä oli vastaajista 4, eli 18 %. Alle puoli vuotta sekä yli vuoden käyneitä oli saman verran eli kolme henkilöä.

Vastaajista suurin osa (14 henkilöä, 64 %) oli kuullut perhekerhosta alun perin muualta kuin valmiiksi annetuista vastausvaihtoehdoista (internet, paikallislehti, ilmoitustaulu, mainos). Näistä neljästätoista vastaajasta kahdeksan oli kuullut perhekerhosta ystävältä tai tuttavalta, 4 vauvakerhosta ja 2 neuvolasta. Vajaa kolmasosa vastaajista oli lukenut perhekerhosta paikallislehdestä ja loput vastaajat internetistä, ilmoitustaululta tai pikkulapsityön kortin mukana tulleesta mainoksesta, kustakin yksi vastaaja.

6.2 Perhekerho vanhemmuuden ja kristillisen kasvatuksen tukijana

Tässä kohtaa (liite 1, kysymys 7) vastaajia pyydettiin valitsemaan mielipidettään parhaiten kuvaava vaihtoehto asteikolla: ei lainkaan tärkeä, ei kovin tärkeä, en osaa sanoa, melko tärkeä ja erittäin tärkeä.

Kävijöiden mielestä tärkein kokemus perhekerhosta oli se, että saa jotain vaihtelua arkeen, jonka valitsi 12 (54,6 %) vastaajista erittäin tärkeäksi. Sen lisäksi erittäin tärkeitä asioita olivat myös, että lapsille on ohjattua toimintaa ja saa tehdä asioita yhdessä lapsen kanssa. Näihin molempiin vastasi yli puolet kävijöistä. Vähiten vastauksia erittäin tärkeistä asioista saivat vastausvaihtoehdot ”kuulen toisten kokemuksia” ja ”saan tukea lastenkasvatukseen perhekerhon työntekijöiltä”. Kuitenkin toisten kokemuksen kuuleminen oli melko tärkeää lähes kaikille eli yhdeksälletoista (19) vastaajista.

Äitien melko tärkeinä pitämiä asioita perhekerhossa oli toisten vanhempien tapaminen (14 vastaajaa eli 64 % vastaajista), toisten kokemusten kuuleminen

(19 vastausta, eli 87 %) sekä se, että perhekerho tukee kristillistä kasvatusta (13 vastausta, eli 59 %). Kaikki vastausvaihtoehdot saivat melko tärkeän arvosanan lukuun ottamatta vaihtoehtoa ”saan tukea parisuhdeasioissa”, jonka valitsi melko tärkeäksi vain yksi vastaaja. Yhteenvedon voidaan sanoa, että perhekerho on kaikille kävijöille lähes kaikin puolin melko tärkeä kokoontumispaikka.

Eniten ”ei lainkaan tärkeä” tai ”ei kovin tärkeä” vastauksia tuli kysymysvaihtoehtoon ”saan tukea parisuhdeasioissa”. Nämä valitsi yhteensä 14 vastaajaa eli yli puolet perhekerholaisista. Osallistumista seurakunnan toimintaan ja tuen saamista lasten- tai kristilliseen kasvatukseen piti ”ei lainkaan tärkeänä” vain yksi vastaaja kussakin. Myös tämä tukee mielestäni sitä, että perhekerhoa pidetään yleisesti tärkeänä.

Perhekerhon kyselylomakkeeseen vastaajat pitivät kaikkia kyselyssä esitettyjä vaihtoehtoja kristilliseen kasvatukseen liittyen erittäin tai melko tärkeinä. Erittäin tärkeänä asiana äidit pitivät sitä, että lapsi oppii arvostamaan toisia ihmisiä (14, eli yli puolet vastaajista) sekä erottamaan hyvän ja pahan (12 vastausta). Kaikki vastaajat yhtä lukuun ottamatta vastasivat näihin joko erittäin tai melko tärkeä, yksi vastaus tuli kohtaan ”en osaa sanoa”.

Yli puolet kaikista vastaajista piti melko tärkeinä seitsemää vaihtoehtoa kymmenestä, joihin kuului muun muassa Raamatusta ja Jeesuksesta kertominen, rukouksen ja hengellisten laulujen oppiminen sekä seurakuntaelämään ja hartauksiin osallistuminen. Vastaajille oli lisäksi melko tärkeää, että lapsi viettää kirkkovuoden juhlia (13 vastausta, eli 59 %:lle melko tärkeä). Kysymykseen siitä, että lapsi saa vastauksia uskonnollisiin kysymyksiin, vastasi ”en osaa sanoa” noin kolmasosa vastaajista.

Seuraavassa, yhdeksännessä kysymyksessä kysyttiin vastaajien mielipidettä perhe- ja lapsidiakoniaan liittyvien asioiden toteutumisesta perhekerhossa. Kysymykseen vastattiin asteikolla 1–5 (ei ollenkaan, jonkin verran, en osaa sanoa, melko hyvin, erittäin hyvin). Kovinkaan moni ei pitänyt juuri mitään vaihtoehtoja erittäin tärkeinä. Tässä kohtaa eniten vastauksia, 7 kappaletta eli noin kol-

masosan, sai vaihtoehto ”toiminta vastaa kristillistä arvomaailmaani”. Vastaajista viisi (5), oli valinnut erittäin tärkeäksi vaihtoehdon ”saan tukea lapsen kristillisessä kasvatuksessa”.

Eniten vastaajat kokivat perhekerhossa tullessa kohdatuksi ihmisinä sekä saaneensa tukea arkiseen jaksamiseensa. Nämä vaihtoehdot valitsivat melko tärkeiksi lähes 70 % vastaajista, 15 vastaajaa 22:sta. Melko tärkeänä vastaajat pitivät myös sitä, että toiminta vastaa kristillistä arvomaailmaa, mihin vastasi puolet vastaajista (50 %).

Kysymys, joka koski perhe- ja lapsidiakoniaan liittyvien asioiden toteutumista perhekerhossa, aiheutti eniten hämmennystä äideissä ”en osaa sanoa” – vastausten muodossa. Välineiden saaminen hengelliseen elämään oli näistä se, johon puolet vastaajista oli valinnut kohdan ”en osaa sanoa”, yhteensä 11 vastausta (N = 22). Kuitenkin seitsemän äitiä (32 %) piti tätä kohtaa melko hyvin toteutuneena ja taas neljä (18 %) jonkin verran toteutuneena. Edellä mainittujen asioiden lisäksi noin puolet vastaajista ei osannut sanoa, olivatko kokeneet sitoutuneensa lapseensa perhekerhossa tai saaneensa välineitä omien voimavarojen löytymiseen. Eniten niin sanottuja negatiivisia vastausvaihtoehtoja, eli ”ei ollenkaan” ja ”jonkin verran”, oli valittu kysymykseen ”sitoudun vahvemmin puolisooni”. On mielenkiintoista miettiä, mistä tämä johtuu. Kuitenkin 3 vastaajan mielestä puolisoon sitoutuminen oli toteutunut melko hyvin, joten voisi tulkita, että perhekerholla on välillinen vaikutus perheiden suhteisiin myös kerhon ulkopuolella. Avoimessa kerhossa parisuhteesta keskusteleminen saattaa jäädä vähäiseksi, kun esimerkiksi lapset ovat kuulolla ja asioita on vaikea ottaa puheeksi.

6.3 Perhekerhon toiminta ja sisältö

Tutkimuksessani selvitettiin, minkä verran perhekerhon toimintaan liittyviä asioita, kuten hartautta, leikkiä tai retkiä, on vastaajien mielestä perhekerhossa, liikaa, riittävästi vai liian vähän. Kysymykseen vastattiin asteikolla yhdestä viiteen, 1 = ei ollenkaan 5 = liian paljon. Tässä kysymyksessä erottui selvimmin vastaa-

jien yksimielisyys, kun kaikkien vastaajien mielestä aikuisten oma kahvihetki on juuri riittävä. Lähes kaikkien vastausten mukaan askartelua ja muuta ohjattua tekemistä on vastaajien mukaan riittävästi perhekerhossa. Vain yhden vastaajan mielestä hartaushetkiä on liian vähän. Myös vanhemman ja lapsen yhteistä tekemistä on suurimman osan mielestä riittävästi, siihen vastasi 20 vastaajaa (N = 22). Yhden vastaajan mukaan sitä on liian vähän ja yksi ei osannut sanoa mielipidettään.

Enemmän voisi olla asiaa Taivaan Isästä, alkuhartauksien istumapaikat voisivat olla edessä lapset lähellä ”tapahtumia”, jolloin jaksaisivat paremmin seurata. (Yhden lapsen äiti)

Kysymyksessä, joka koski asiantuntijavierailuja ja retkiä, vastaukset jakautuivat enemmän välillä liian vähän ja riittävästi. Reilu puolet vastaajista oli sitä mieltä, että asiantuntijavierailuja on riittävästi, kun taas kolmasosan mielestä niitä on liian vähän. Neljä vastaajaa ei osannut ottaa tähän kysymykseen ollenkaan kantaa. Retkiä on kymmenen vastaajan mielestä riittävästi ja kuuden vastaajan mielestä liian vähän, kuusi (6) ei osannut sanoa tähän kohtaan mielipidettään. Vastausten hajonnasta huomaa, että henkilöillä on erilainen kokemus esimerkiksi juuri retkien ja asiantuntijavierailuiden tarpeellisuudesta. Tämä kysymys koskien perhekerhoon liittyvien toimintojen määrää oli poikkeuksellinen myös siinä mielessä, että kukaan ei vastannut siihen ääripään vastausvaihtoehtoja eli ”ei ollenkaan” tai ”liian paljon”.

Erityislastentarhanopettajan vierailu hyvä! Vastaavia asiantuntijakäyntejä voisi olla enemmänkin. Ulkoilukerrat, jolloin makkaran- ja letunpaistoa, kivoja! (2 ja 4-vuotiaiden lasten äiti)

Esimerkiksi vaikka tuollainen Rantalahti-päivä, olisi sisällä ja ulkona oloa. Tai äideille yhteinen ilta. (5-vuotiaan isovanhempi)

Yhdestoista kysymys koski vastaajien tyytyväisyyttä tai tyytymättömyyttä perhekerhon toimintaan kuuluviin asioihin, kuten lasten ohjattuun toimintaan, perheen huomioimiseen tai kahvitarjoiluun ja sen maksuttomuuteen. Yleisesti ottaen vastaajan olivat melko tai todella tyytyväisiä kaikkiin vaihtoehtoihin, vain muutama

yksittäinen ”melko tyytymätön” – vastaus annettiin. Kukaan ei ollut todella tyytymätön yhteenkään vastausvaihtoehtoon ja ”en osaa sanoa”-vastauksiakin tuli vain muutama.

Ohjaajat todella hyviä. Askartelut mukavia. Tarjoilun maksuttomuus todella kiva. (Yhden lapsen äiti)

Kaikista tyytyväisimpiä perhekerholaiset olivat kahvitarjoiluun ja sen maksuttomuuteen, joihin 19 kävijää oli todella tyytyväisiä. Kaksi vastaajaa oli kahvitarjoiluun melko tyytyväisiä. Yksi vastaaja ei osannut sanoa mielipidettään tarjoilun maksuttomuudesta ja yksi oli siihen melko tyytyväinen. Tämä asia erottui koko kyselyssä selkeimmin asiaksi, johon ollaan perhekerhossa erittäin tyytyväisiä.

Muita asioita, joihin vastaajan olivat erittäin tyytyväisiä, oli lasten ohjattu toiminta, ohjaajien ammattitaito, perhekerhon ajankohta sekä – kesto. Näihin kaikkiin oli todella tyytyväisiä yli puolet vastaajista, 14 tai 15 henkilöä kussakin (N = 22). Perhekerhon ajankohtaan (kellonaika sekä viikonpäivä) oli mahdollista antaa myös muu ehdotus nykyiseen verrattuna. Tätä mahdollisuutta ei ollut käyttänyt kuin yksi vastaaja, jonka mielestä perjantai voisi olla parempi päivä perhekerholle (keskiviikon sijaan). Lisäksi oli mahdollisuus kommentoida perhekerhon kestoa. Kahden vastaajan mielestäni parempi kesto olisi kaksi tuntia (nykyisen puolentoista tunnin sijaan) ja kahden äidin mielestä kahdesta kolmeen tuntia. Tätä yksi vastaaja oli kommentoinut sillä, että yhdessä ja puolessa tunnissa ”on jotenkin liian kiire koko ajan”. Tervakoskelta tuli lisäksi yksi ehdotus koskien sitä, kun yhdeksältä alkaa isompien lasten päiväkerhot ja perhekerho vasta kymmeneltä, niin ”jos olis se mahdollisuus, et huonommalla säällä voi tulla vaikka sisälle jo leikkimään kello 9, olis aika jees” (2 ja 3,5-vuotiaiden lasten äiti).

Melko paljon tyytyväisyyttä vastaajissa herättivät alkuhartaus (12 vastausta), lasten leikki-tilat ja lelut (14 vastausta) sekä perheen huomioiminen työntekijän taholta, johon oli melko tyytyväisiä puolet vastaajista (N = 22). Toinen puoli vastaajista oli perheen huomioimiseen todella tyytyväisiä. Melko tyytymättömiä vastauksia ei tullut kuin 3 henkilöltä ja aiheet koskivat alkuhartautta (1) ja perhekerhon kestoa (2). Tässä kysymysosiossa tuli esille myös muutama ”en osaa sa-

noa” – vastaus, jotka koskivat perhekerhon kestoa, lasten leikkitiloja ja leluja sekä ohjattua toimintaa.

Perhekerho on mukava ja pidän ohjattua toimintaa ja kristillistä perustaa (hartaudet) tärkeinä. Vähän pidempi saisi kuitenkin mielestäni olla – 1,5 tunnissa on jotenkin liian kiire koko ajan. (5-, 3- ja 1-vuotiaiden äiti)

Kahdestoista kysymys koski kävijöiden mielenkiintoa ja kiinnostusta erilaisia perhekerhon toimintoja kohtaan. Osa ehdotuksista oli myös sellaisia, joita seurakunta ei vielä järjestä ja joita voitaisiin tutkimustulosten pohjalta mahdollisesti kokeilla. Tässä kysymyksessä ilmeni eniten hajontaa vaihtoehtojen välillä, useita vastauksia sai sekä 1. vaihtoehto ”ei lainkaan kiinnostava” että 5. vaihtoehto ”todella kiinnostava”. Eniten kiinnostusta kävijöissä herättivät asiantuntijaluennot ja -esittelyt (14 vastausta) sekä perhekerhon retket, jonka valitsi melko kiinnostavaksi yli puolet eli 12 vastaajaa (N = 22). Tuote-esittelyjä piti melko kiinnostavana 8 vastaajaa ja vähän kiinnostavana 7 vastaajaa (N = 22). Lisäksi kahta ne eivät kiinnostaneet ollenkaan ja viisi ei osannut sanoa. Janakkalan seurakunnassa kävi viime keväänä sekä koru- että lastenpeli- ja leluesittelijät. Kesällä tehtiin kaikkien kerhojen yhteinen retki Korkeasaareen, jonne lähdettiin useamman linja-auton kyyditseminä.

Perhekerho on vastannut odotuksia ja yhteinen tekeminen ja toisten lasten kanssa leikkiminen on tärkeää. KIITOS! (3-vuotiaan ja 6 kuukauden ikäisen vauvan äiti)

Vähiten kiinnostavia asioita olivat sekä perhekerho ilta-aikaan, arkipyhäkoulu, että ohjatut keskustelut. Osa vastaajista piti niitäkin vähän kiinnostavana, mutta pieni osa myös ”ei ollenkaan kiinnostavana”. Toisaalta lähes yhtä moni piti näitäkin ehdotuksia melko kiinnostavana, joten voidaan todeta, että mielipiteitä on monia. Janakkalan seurakunnassa on nyt päätetty kokeilla uutta toimintamuotoa, eli iltaperhekerhoa, joka on tarkoitettu kaikille äideille, isille, mummoille, vaareille ja lapsille, mutta erityisesti niille työssäkäyville lapsiperheille, jotka eivät pääse perhekerhoon aamupäivisin. Turengissa pidettävä iltaperhekerhon toiminta-aika on kello 17.30–19.00 ja kerhon ohjelmarunko on hyvin sanantyyppinen kuin muissakin perhekerhoissa. (Janakkalan seurakunta 2011, a).

Kyselyyn vastaajat saivat myös ehdottaa heitä kiinnostavia asiantuntijaluentoja, ohjattujen keskustelujen tai tuote-esittelyjen aiheita, mutta tätä mahdollisuuttakaan ei käyttänyt kovin moni. Kolme vastaajaa ehdotti asiantuntijaluentoa parisuhteesta, vanhemmuudesta ja lapsenkasvatuksesta. Yhden mielestä olisi mukava kuulla esittelijää kirjastosta, materiaaleista ja leluista sekä harrastuksista. Muita yksittäisiä ehdotuksia esitettiin myös koskien kaikenlaisia aiheita kristillisistä asioista perheeseen, uhmaan ja parisuhteeseen. Mutta niin kuin yksi vanhempi hyvin tiivisti, että ”toisaalta on myös kiva, ettei ole liikaa ohjattua (keskustelua) vaan tulee luonnostaan”. Perhekerhossa puhutaan varmasti näistä aiheista myös ilman asiantuntijan johdattelua, mutta niin kuin vastauksista tuli ilmi, suurinta osaa kuitenkin kiinnostaisivat myös ohjatut keskustelutuokiot, jolloin asioihin voisi saada uutta näkökulmaa ja asiantuntijan kokemuksia.

Viimeinen kysymys koski tiedottamista: mistä perhekerhon kävijät haluaisivat saada tietoa perhekerhon toiminnasta. Tässä kysymyksessä esiintyi myös aika paljon hajontaa vastausvaihtoehtojen välillä, eniten tietoa haluttiin saada internetistä seurakunnan omilta sivuilta (12 melko paljon, 7 erittäin paljon), jaettavista monisteista (12 melko paljon, 3 erittäin paljon) sekä suoraan seurakunnan työntekijöiltä (13 melko paljon, 4 erittäin paljon) (N = 22).

Sähköpostilista ja Facebook aiheuttivat vaihtoehtoina eniten eriäviä mielipiteitä. Asteikolla 1–5 vaihtoehtoihin 2–5 tuli kaikkiin viisi (5) vastausta, yksi henkilö ei halunnut saada lainkaan tietoa sähköpostilistan kautta (N = 22). Yhdeksän vastaajaa 22:sta ei ollut lainkaan kiinnostunut Facebookista tiedonsaantikanavana, loput vastaukset tulivat välillä 2 = ”kiinnostaa vähän” sekä 4 = ”kiinnostaa melko paljon” (N = 22). Yhteenvedona voi siis todeta, että perinteiset menetelmät, kuten jaettavat esitteet, ovat edelleen kävijöiden mielestä hyviä välineitä saada tietoa, mutta myös uudemmat menetelmät, kuten sähköpostilista, kiinnostaa suurinta osaa ainakin vähän. Jää seurakunnan mietittäväksi, olisiko syytä kokeilla jotain uusia tiedotuskanavia entisten lisäksi. Tulosten perusteella kerhollaiset ovat myötämielisiä uusillekin menetelmille.

6.4 Avoimen kysymyksen vastaukset kertoivat tyytyväisyydestä

Kyselyn viimeisessä eli 14. kysymyksessä vastaajia pyydettiin kertomaan vapaasti omista perhekerhoon liittyvistä toiveista, ajatuksista, mielipiteistä ja ideoistaan. Vastaajista 10 oli hyödyntänyt tämän mahdollisuuden (N = 22). Kaikki vastaukset olivat positiivisia ja kehuvia. Vastaajat kehuivat sekä kerhoa että sen ohjaajia.

Hyvä kerho, kivat ohjaajat! (5- ja 2-vuotiaiden lasten äiti)

Positiivinen mukavan ”rento meininki”, työntekijät motivoituneita ja osaavia. (1-5-vuotiaiden lasten perhepäivähoitaja ja äiti)

Äidit saivat antaa myös palautetta kyselystä. Tätä palautetta oli antanut vain yksi vastaaja ja se oli positiivista.

Kysely selkeä ja nopea täyttää. Olemme suht uusia kerholaisia ja tyytyväisiä sellaisia. (1-vuotiaan kerholaisen äiti)

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

7.1 Perhekerho on tärkeä kohtaamis- ja kokoontumispaikka

Janakkalan seurakunnan perhekerhoissa kävi viime keväänä, jolloin kysely toteutettiin, enimmäkseen äitejä lapsineen. On edelleen tavallista, että juuri äiti jää hoitamaan lapsia kotiin, vaikka olisi hienoa nähdä myös isiä tässä arvokkaassa työssä. Mukaan kyselyn vastaajajoukkoon mahtui myös muutama perhepäivähoitaja ja yksi isovanhempi. Perhekerho haluaakin olla avoin kaikille, ei vain perheille.

Tutkimuksessa haluttiin selvittää, miten perhekerho kävijöiden mielestä tukee lapsen kristillistä kasvatusta ja vanhemmuutta. Enemmistölle vastaajista tuen saaminen kristilliseen kasvatukseen on selvästi tärkeä asia seurakunnan perhekerhossa ja suurin osa vastaajista myös koki saaneensa tätä tukea. Kristilliseen kasvatukseen liittyvistä asioista vastaajille oli tärkeintä se, että lapsi oppii arvostamaan toisia ihmisiä ja että hän tutustuu seurakuntaelämään. Tärkeimmiksi kristillisen kasvatuksen ulottuvuuksiksi (Muhonen & Tirri 2008) nousivat tässä tutkimuksessa rituaalinen ja eettis-moraalinen ulottuvuus. Seurakuntaelämään osallistuminen siihen kuuluvine rukouksineen, lauluineen ja hartauksineen oli monelle vanhemmalle tärkeä keino päästää lapsikin osalliseksi uskonnosta, vaikka hän ei vielä ymmärtäisikään sen syvempää merkitystä tai opillista puolta. Toinen tärkeä asia oli se, että lapsi oppii arvostamaan toisia ihmisiä. Koska kristillisen kasvatuksen tehtävänä on ohjata kasvatettavia, eli tässä tapauksessa perhekerhossa käyviä lapsia, kohti hyvää ja oikeaa sekä välittää tärkeitä arvoja, on perhekerho tutkimuksen perusteella onnistunut tässäkin tehtävässään.

Perhe- ja lapsidiakoniaan liittyvistä asioista tärkeimmiksi vastaajille nousivat kokemus kohdatuksi tulemisesta sekä tuen saaminen arkiseen jaksamiseen. Perhekerho toimii monelle tärkeänä kohtaamispaikkana, josta saa vertaistukea lähimmäisiltä, jotka ovat samassa elämäntilanteessa: kotona hoitamassa lapsia.

Myös perhepäivähoitajat ovat usein äitejä itsekin, omat lapset saattavat olla jo isompia ja hoitajat haluavat jatkaa kerhossa käymistä hoitolasten kanssa.

Perhekerhotoiminta vastasi yleisesti ottaen kävijöiden kristillistä arvomaailmaa joko melko tai erittäin hyvin. Vain yksi vastaaja koki, ettei se vastaa ollenkaan hänen kristillistä arvomaailmaansa. Perhekerhosta voidaan puhua myös arvokasvatuksen muotona, mihin sisältyy eettisten periaatteiden opettaminen ja arvokkaan välittäminen lapsille. Seurakunnan perhekerhossa lähimmäisenrakkaus kokoaa yhteen kristilliseen kasvatukseen keskeisesti kuuluvia arvoja ja periaatteita, kuten toisen huomioimista, kunnioittamista ja erilaisuuden hyväksymistä. Tutkimuksen vastausten perusteella näiden arvojen voidaan sanoa olevan tärkeitä kävijöille ja heidän tuovan lapsiaan kerhoon muun muassa juuri näiden arvojen vuoksi. Toisaalta mainitut arvot eivät ole pelkästään kristilliseen kasvatukseen kuuluvia, vaan niiden tulisi liittyä ihan mihin tahansa kasvatustoimintaan.

Perhekerhon toimintaan liittyvistä asioista tärkeimmiksi nousivat hartaus, yhteinen tekeminen sekä aikuisten oma kahvihetki, jolloin voi rauhassa jutella toisten äitien kanssa. Alkuhartauden tärkeys vastaajille viestittää siitä, että on mukava hiljentyä ennen kerhon alkua ja opettaa myös lapsia istumaan hetki paikallaan kuuntelemassa kertomuksia esimerkiksi Jeesuksen ihmeteista. Ei sitäkään kerhossa pahalla katsota, jos lapset eivät pysy paikallaan ja haluavat kierrellä katsomassa rekvisiittaa tai vaikka kiipeillä penkeillä. Muista lapsista mallia katsoessaan lapsi ehkä rauhoittuu hetkeksi kuuntelemaan, mitä ohjaajilla on sanottavaa.

Aikuisten oma kahvihetki on pieni rentouttava tuokio arkisen kiireen keskellä. Kotiäitinä tiedän, miten harvinaista on saada syödä ja juoda rauhassa, ilman että kukaan on vaatimassa mitään. Ja pystyy juomaan kahvinkin, kun se on vielä lämmintä! Ei tarvitse yhtään miettiä, miksi aikuisten oma kahvihetki oli niin tärkeä myös kaikille vastaajille. Lisäksi kahvimaksun puuttuminen antaa kaikille tasavertaisen mahdollisuuden, vaikka esimerkiksi yhden euron maksu (mikä useissa kerhoissa on tapana) ei olisikaan taloudellinen kysymys. Aina ei välttämättä ole kolikoita mukana ja vaikka voisikin maksaa seuraavalla kerralla, voi

silti jäädä ikävästi mieleen, kun ei ollutkaan rahaa mukana. Se voisi ehkä nostaa kynnystä lähteä mukaan seuraavalla kerralla. Vaikka tuskin maksuton kahvitarjoilu on lopultakaan suurin syy lähteä perhekerhoon.

Toki on mukavaa saada myös tehdä asioita yhdessä lapsen kanssa. Näitä voivat olla vaikka askartelu, jossa lapset usein tarvitsevat aikuisen apua, tai lauluhetki, jossa lapsesta on ihanaa olla vanhemman sylissä leikkimässä laululeikkijä. Vanhemmasta on hieno nähdä, miten lapsi nauttii toisten lasten seurasta, lauluista ja yhdessäolosta. Arempiikin lapsi voi rohkaistua leikkimään, kun saa olla aluksi vaikka äidin sylissä.

Todella tyytyväinen kerhon toimintaan. (1–4 –vuotiaiden lasten perhepäivähoitaja)

Yhteenvedona voisi todeta, että vastaajat olivat hyvin tyytyväisiä perhekerhoon ja kaikkiin siihen liittyviin asioihin. Toki myös kehitysehdotuksia annettiin esimerkiksi eri toimintoja koskien, mutta toisaalta niitä pidettiin myös riittävinä nykyisellään. Myös avoimiin kysymyksiin vastattiin vain positiivisilla kommenteilla kehitysehdotusten lisäksi. Vaikka mitään mullistavia tuloksia ei saatukaan, voidaan olla tyytyväisiä, että kysely vastasi juuri sille asetettuihin tavoitteisiin yleisesti ottaen hyvin. Saatiin kävijöiden oma mielipide siitä, että kristillinen kasvatusta on melko tärkeä osa perhekerhotoimintaa ja siihen ollaan suurimmaksi osaksi tyytyväisiä. Juuri näitä kyselyllä lähdettiin tutkimaan. Seurakunnan arvioitavaksi jää, miten se mahdollisesti lähtee vastaamaan niihin muutosehdotuksiin, joita perhekerholaiset antoivat vastauksissaan.

7.2 Tutkimuksen onnistuminen

Tutkimusprosessi oli pitkä ja se tuntui aika ajoin hyvin raskaalta, mikä johtui varsinkin elämäntilanteestani kahden pienen lapsen kotiäitinä. Ensimmäinen haaste oli laatia sellainen kysely, joka vastaisi mahdollisimman hyvin sekä seurakunnan omia tarpeita, että opinnäytetyölle asetettuja vaatimuksia. Kyselyn laatimiseen liittyi myös teoriaan tutustuminen ja perehtyminen, joka oli kovin työlästä, vaikka teoriaa löytyikin hyvin. Vastauksia saatiin kiitettävästi ja niiden

purkaminen sujui kohtalaisen sujuvasti huolimatta siitä, että mitään ohjelmaa (esimerkiksi SPSS) ei käytetty. Tulosten purkamiseen paperin ja kynän avulla päädyttiin siksi, että vastauksia tuli sopiva määrä.

Niin kuin jo aikaisemmin tutkimusprosessissa kerrottiin, ideana oli aluksi saada kyselyyn mukaan myös ne äidit, isät, isovanhemmat tai perhepäivähoitajat, jotka eivät vielä käy perhekerhossa. Olisi ollut mielenkiintoista tehdä vertailevaa tutkimusta näiden ryhmien kanssa, perhekerholaiset ja ei-kerholaiset. Minkälaiset asiat olisivat saaneet uudet kävijät lähtemään mukaan toimintaan? Kyselyyn olisi voinut toteuttaa lisäksi kunnallisella puolella, jossa perhekerhotoimintaa myös Janakkalan kunnassa on; Mannerheimin lastensuojeluliiton perhekammarit Turengissa ja Tervakoskella. Ainakin Tervakoskella näiden kahden eri kerhon vakiokävijät ovat osittain samoja. Lisäksi olisi voinut ottaa mukaan seurakunnan pitämän liikunnallisen perhekammarin. Niin mielenkiintoista kuin olisi ollut tehdä tällaista vertailevaa tutkimusta, ei se näin jälkeinpäin olisi ollut lainkaan realistinen ajatus työmäärän ja prosessiin käytettävissä olevan ajan kannalta.

Epäselviä kysymyksiä kyselylomakkeessa oli useita, jos voidaan ajatella ”en osaa sanoa”-vastaukset epävarmoiksi. Jälkeinpäin ajatellen esimerkiksi vaihtoehdot ”saan välineitä omien voimavarojen löytymiseen tai hengelliseen elämään” vaikuttavat epäselviltä tekijänkin mielestä. Tai toisena esimerkkinä vaihtoehto ”sitoudun vahvemmin puolisooni”, koska yhdessäkään vastauksessa ei isä ollut mukana perhekerhossa. Vastaaja on saattanut ehkä tulkita ne eri tavalla kuin kyselyn tekijä on ajatellut eikä sen vuoksi ole osannut vastata, miten ne hänen mielestään toteutuvat perhekerhossa. Toisaalta, jos kyselyn vastaaja ei ole osannut sanoa mielipidettään, ei se tarkoita, ettei hänellä olisi sellaista. Tällaisista esimerkeistä huomaa hyvin, miten tärkeä merkitys kysymyksenasettelulla on.

Tutkimusmetodin valinta oli hyvä, sillä sen avulla pystyttiin tuottamaan tietoa juuri Janakkalan seurakunnan tarpeisiin. Koska tutkittava joukko oli suhteellisen pieni eikä kaikkia saatu vastaamaan kyselyyn, haastattelujen avulla olisi voinut saada vielä yksityiskohtaisempaa tietoa. Siihen ei välttämättä olisi suostunut niinkään moni kuin kyselyyn vastasi ja sen järjestäminen olisi ollut kerhoajan

puitteissa haasteellista, koska lapset ovat kerhossa vanhempiensa vastuulla. Sen lisäksi ei tullut sitä ongelmaa, että vastaaja olisi ollut tunnistettavissa tai että olisi joutunut vastaamaan ehkä liian henkilökohtaisilta tuntuviin kysymyksiin lapsen kristillisestä kasvatuksesta tai omasta hengellisestä elämästään. Avoinmet kysymykset eivät välttämättä tuoneet mitään uutta, mutta vapaasti vastaamisen mahdollisuus oli mielestäni tärkeä antaa.

Janakkalan seurakunnan perhetyötä hyödyttävää tietoa saatiin monesta eri aihealueesta. Tietoa onnistuttiin tuottamaan muun muassa kristillisestä kasvatuksesta, sen merkityksestä ja tärkeydestä, vanhemmuuden tukemisen keinoista, tiedotuksen parantamisesta, uusiin ja vanhoihinkin toimintoihin osallistumisesta sekä muista perhekerhon sisältöön liittyvistä asioista. Tutkimuksella tuotettiin tietoa siitä, minkälaiset perhekerhon toiminnot kiinnostaisivat kävijöitä. Saaduilla tuloksilla ja niistä tehdyillä johtopäätöksillä Janakkalan seurakunta voisi mahdollisesti suunnitella ja kehittää toimintamuotoja vastaamaan vielä paremmin kävijöiden tarpeita. Tietojen avulla voidaan lisätä juuri niitä toimintoja, joihin vanhemmat ovat eniten tyytyväisiä ja joita toivotaan olevan enemmänkin.

Jatkotutkimus olisi mielenkiintoista tehdä siitä, miten perhekerho tavoittaisi myös ne perheet, jotka eivät vielä osallistu seurakunnan toimintaan. Perhetyössä aloitettiin vielä tänä syksynä uusi kokeilu, iltaperhekerho, josta ei ole vielä saatu palautetta. Tämän toivotaan vastaavan juuri niiden perheiden tarpeisiin, jotka ovat esimerkiksi ennen käyneet perhekerhossa, mutta palanneet nyt työelämään ja haluaisivat kuitenkin edelleen käydä perhekerhossa.

LÄHTEET

Alopaesus-Karhunen, Pirkko, Wennermark, Pirjo-Liisa 2004. Evankelisluterilaisen kirkon lapsityön historiaa. Teoksessa Leena Salmensaari (toim.) Lapsityön käsikirja. Jyväskylä: Kirjapaja 13–23.

Heikka, Sirpa 2011. Lapsityönohjaaja. Janakkalan seurakunta. Janakkala. Henkilökohtainen tiedonanto 21.3.2011.

Heikurinen, Sanna 2011. Ehtoollisen vietto perhekerhossa. Perhekerhosuunnitelmat 2011–2012. Pikkuväki 43 (4), 24–25.

Janakkalan kunta, 2011. Perhetupa Perhola. Viitattu 27.10.2011

http://www.janakkala.fi/fi/asuminen_ja_arki/varhaiskasvatus_ja_pai_vahoito/kerhot_ja_avoin_toiminta/perhetupa_perhola/?id=461#

Janakkalan seurakunta 2011, a. Perheille. Viitattu 8.10.2011.

http://www.janakkalanseurakunta.fi/toimintaa/perheille/huom_perhekerholaiset/.

Janakkalan seurakunta. Strategiasuunnitelma 2015.

Janakkalan seurakunta, 2011, b. Toimintakertomus vuodelta 2010. Kirkkoneuvosto 22.3.2011 ja kirkkovaltuusto 24.5.2011.

Jääskeläinen, Ilkka 2002. Diakoniatoiminnan muodot. Teoksessa Riitta Helosvuori (toim.) Diakonian käsikirja. Helsinki: Kirjapaja 192–232.

Kaarenoja, Jenni ja Rintala, Heli 2009. ”Kirkon pitää tarjota kävijöilleen turvaa ja lämpöä” – Vanhempien odotukset Tikkurilan seurakunnan lapsi- ja perhetyötä kohtaan. Opinnäytetyö, Diakonia-ammattikorkeakoulu.

Kananen, Jorma 2008. Kvantti – Kvantitatiivinen tutkimus alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

- Kirkon tiedotuskeskus 2007. Seurakuntien perhekerho joustaa perheen mukaan. Viitattu 15.10.2011.
<http://evl.fi/EVLUutiset.nsf/Documents/DBE9E46CF545D94CC225735B0045AD16?OpenDocument&lang=FI>
- Komulainen, Jyri 2008. Miksi tarvitsemme uskontokasvatusta? Teoksessa Tiina Kangasmaa, Heljä Petäjä, Päivi Vuorelma (toim.) Lapsenkaltainen. Helsinki: Lasten Keskus 29–33.
- Laine, Helena 1997. Työn organisointi seurakunnassa. Teoksessa Liisa Luukkonen (toim.) Nollasta neljääntoista. Käsikirja seurakuntien lapsi- ja varhaisnuorisotyöhön. Helsinki: LK-Kirjat, 114–117.
- Launonen, Pekka 2008. Kasvattava ja palveleva kirkko – kristillinen lapsi- ja nuorisotyö historian murrosvaiheessa. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus/LK-kirjat, 221–234.
- Lindfors, Helena 1997. Jumalanpalvelukseen kasvaminen ja lasten ehtoollinen. Teoksessa Liisa Luukkonen (toim.) Nollasta neljääntoista. Käsikirja seurakuntien lapsi- ja varhaisnuorisotyöhön. Helsinki: LK-Kirjat, 87–92.
- Lindfors, Helena 1997. Perhetyö. Teoksessa Liisa Luukkonen (toim.) Nollasta neljääntoista. Käsikirja seurakuntien lapsi- ja varhaisnuorisotyöhön. Helsinki: LK-Kirjat, 152–163.
- Lindfors, Helena 2000. Perhekerho kohtaamispaikkana ja voiman antajana. Teoksessa Helena Lindfors (toim.) Perhekerhojen yhteisiin hetkiin. Helsinki: Lasten Keskus, 16–36.
- Muhonen, Mervi ja Tirri, Kirsi 2008. Mitä on kristillinen kasvatusta? Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus/LK-kirjat, 63–82.

- Ojell, Raija 2008. Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisen asiakirja eli Vake. Teoksessa Tiina Kangasmaa, Heljä Petäjä, Päivi Vuorelma (toim.) Lapsenkaltainen. Helsinki: Lasten Keskus, 121–125.
- Ovaska, Maria 2004. Päiväkotihenkilökunnan näkemyksiä perhetyöstä ja Kasvuturve-projektista. Teoksessa Soili Keskinen ja Heli Virjonen (toim.) Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoitossa. Helsinki, Kustannusosakeyhtiö Tammi, 59–70.
- Petäjä, Helena 2008. Varhaiskasvatuksen uskontokasvatus. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus/LK-kirjat, 121–130.
- Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.
- Räsänen, Antti 2008. Kristillinen kasvatus teoriassa ja käytännössä. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus/LK-kirjat, 287–304.
- Sointula, Johanna 2011. Meidän työ lähtee lapsesta. Pikkuväki 43 (4), 38–39.
- Stöd, Marita 2011. Lastenohjaaja. Janakkalan seurakunta. Janakkala. Henkilökohtainen tiedonanto 18.3.2011.
- Tuokko, Maura ja Hynninen, Veera 2011. Kirkko lasta suojelemassa –tutkimus lastensuojelusta kirkon työssä. Kristillinen kasvatus, Kirkon kasvatuksen yhteisölehti 78 (1), 14–15.
- Vaittinen, Elina 2011. Messu kuuluu koko perheelle. Kotimaa 106 (29.9.2011), 24–25.
- Wennermark, Pirjo-Liisa 2004. Raamattu lapsityössä. Teoksessa Leena Salmenaaari (toim.) Lapsityön käsikirja. Jyväskylä: Kirjapaja, 135–15.

LIITE 1. KYSELY PERHEKERHOSSA KÄYVILLE AIKUISILLE

TAUSTATIEDOT (rengasta oikea vaihtoehto tai vastaa viivalle)

1. Minkä alueen perhekerhossa käytte pääsääntöisesti?

1. Turenki
2. Tervakoski
3. Leppäkoski

2. Oletko perhekerhossa käyvän/käyvien lapsen/lasten...?

1. Äiti
2. Isä
3. Isovanhempi
4. Muu, mikä? (esim. perhepäivähoitaja)_____

3. Kuinka monta teidän perheestänne käy perhekerhossa?

- aikuisten lukumäärä?_____
- lasten lukumäärä?_____
- lasten iät?_____

4. Kuinka kauan olette käyneet perhekerhossa?

1. Alle puoli vuotta
2. Alle vuoden
3. Yli vuoden
4. 2-4 vuotta
5. 5 vuotta tai enemmän

5. Kuinka usein käytte perhekerhossa?

1. Lähes joka kerta
2. Kuukausittain
3. Harvemmin kuin kerran kuukaudessa

6. Mistä saitte tietää perhekerhosta?

1. Internetistä
2. Pikkulapsityön kortin mukana tulleesta mainoksesta
3. Ilmoitustaululta
4. Paikallislehdestä
5. Muualta, mistä? _____

PERHEKERHO VANHEMMUUDEN JA KRISTILLISEN KASVATUKSEN TUKIJANA

Seuraavissa kysymyksissä sinua pyydetään rengastamaan mielipidettäsi parhaiten vastaava numero jokaisen kysymyksen kohdalla. (asteikolla 1=ei lainkaan tärkeä, 2=ei kovin tärkeä, 3=en osaa sanoa (samantekevä), 4=melko tärkeä, 5=erittäin tärkeä)

7. Miten tärkeinä koet seuraavat asiat perhekerhossa?

Tapaan toisia vanhempia	1	2	3	4	5
Saan jakaa omia kokemuksia	1	2	3	4	5
Kuulen toisten kokemuksia	1	2	3	4	5
Osallistun srk:n toimintaan	1	2	3	4	5
Lapsille on ohjattua toimintaa	1	2	3	4	5
Teen asioita yhdessä lapseni kanssa	1	2	3	4	5
Saan tukea lastenkasvatukseen perhekerhon työntekijöiltä	1	2	3	4	5
Saan tukea lastenkasvatukseen toisilta vanhemmilta	1	2	3	4	5
Saan tukea parisuhdeasioissa	1	2	3	4	5
Saan jotain vaihtelua arkeen	1	2	3	4	5
Perhekerho tukee omaa vanhemmuuttani	1	2	3	4	5
Perhekerho tukee kristillistä kasvatusta	1	2	3	4	5

8. Miten tärkeinä pidät seuraavia asioita perhekerhossa osana kristillistä kasvatusta?

(asteikolla 1=ei lainkaan tärkeä, 2=ei kovin tärkeä, 3=en osaa sanoa (samantekevä), 4=melko tärkeä, 5=erittäin tärkeä)

Lapselle kerrotaan kertomuksia Raamatusta	1	2	3	4	5
Lapselle kerrotaan Jeesuksesta	1	2	3	4	5
Lapsi oppii rukoilemaan	1	2	3	4	5
Lapsi tutustuu seurakuntaelämään	1	2	3	4	5
Lapsi oppii hengellisiä lauluja	1	2	3	4	5
Lapsi osallistuu hartauksiin	1	2	3	4	5
Lapsi viettää kirkkovuoden juhlia	1	2	3	4	5
Lapsi oppii arvostamaan toisia ihmisiä	1	2	3	4	5
Lapsi oppii erottamaan hyvän ja pahan	1	2	3	4	5
Lapsi saa vastauksia uskonnollisiin kysymyksiin	1	2	3	4	5

9. Diakonia tarkoittaa kristilliseen rakkauteen perustuvaa palvelua, joka toteutuu ihmisten vuorovaikutuksena ja kirkon elämänä. Miten seuraavat perhe- ja lapsidiakoniaan liittyvät asiat mielestäsi toteutuvat perhekerhossa? (asteikolla 1=ei ollenkaan, 2=jonkin verran, 3=en osaa sanoa, 4=melko hyvin, 5=erittäin hyvin)

Saan tukea lapsen kristillisessä kasvatuksessa	1	2	3	4	5
Saan välineitä omien voimavarojen löytymiseen	1	2	3	4	5
Saan välineitä hengelliseen elämään	1	2	3	4	5
Sitoudun vahvemmin lapseeni	1	2	3	4	5
Sitoudun vahvemmin puolisooni	1	2	3	4	5
Koen tulleeeni kohdatuksi ihmisenä	1	2	3	4	5
Saan tukea arkiseen jaksamiseen	1	2	3	4	5
Toiminta vastaa kristillisistä arvomaailmaani	1	2	3	4	5

PERHEKERHON TOIMINTA JA SISÄLTÖ

10. Minkä verran seuraavia asioita on mielestäsi perhekerhossa? (asteikolla 1=ei ollenkaan, 2=liian vähän, 3=en osaa sanoa, 4=riittävästi, 5=liian paljon)

Hartaus	1	2	3	4	5
Askartelu/muu ohjattu tekeminen	1	2	3	4	5
Vanhemman ja lapsen yhteinen tekeminen	1	2	3	4	5
Vapaa leikki	1	2	3	4	5
Aikuisten oma kahvihetki	1	2	3	4	5
Asiantuntijavierailut	1	2	3	4	5
Retket	1	2	3	4	5

11. Kuinka tyytyväinen olet seuraaviin perhekerhon toimintaan kuuluviin asioihin? (asteikolla 1=todella tyytymätön, 2=melko tyytymätön, 3=en osaa sanoa, 4=melko tyytyväinen, 5=todella tyytyväinen)

Alkuhartaus	1	2	3	4	5
Lasten ohjattu toiminta (esim. askartelu)	1	2	3	4	5
Lasten leikkitilat ja lelut	1	2	3	4	5
Ohjaajien ammattitaito	1	2	3	4	5
Perheen huomioiminen työntekijän taholta	1	2	3	4	5
Perhekerhon ajankohta (kellonaika)	1	2	3	4	5

- muu, ehdotus? _____

Perhekerhon ajankohta (viikonpäivä)	1	2	3	4	5
• muu, ehdotus? _____					
Perhekerhon kesto (1,5h)	1	2	3	4	5
• muu, ehdotus? _____					
Kahvitarjoilu	1	2	3	4	5
Tarjoilun maksuttomuus	1	2	3	4	5

12. Miten paljon sinua kiinnostavat/kiinnostaisivat alla olevat toiminnot perhekerhossa? Mukana on myös sellaisia, joita seurakunta ei vielä järjestä. (asteikolla 1=ei lainkaan kiinnostava, 2=vähän kiinnostava, 3=en osaa sanoa, 4=melko kiinnostava, 5=todella kiinnostava)

Asiantuntijaluennot/esittelyt	1	2	3	4	5
• aihe- ehdotuksia? _____					
Perhekerhon retket	1	2	3	4	5
Perhemessu kerhon yhteydessä	1	2	3	4	5
Perhekerho ilta-aikaan	1	2	3	4	5
Arkipyhäkoulu	1	2	3	4	5
Tuote-esittelyt	1	2	3	4	5
• ehdotuksia? _____					
Ohjatut keskustelut	1	2	3	4	5
• keskustelunaiheita? _____ _____ _____					

13. Mistä haluaisit saada tietoa perhekerhon toiminnasta? (1=ei lainkaan, 2=vähän, 3=en osaa sanoa, 4=melko paljon, 5=erittäin paljon)

Internetistä	1	2	3	4	5
(www.janakkalanseurakunta.fi)					
Janakkalan Sanomista	1	2	3	4	5
Hämeen Sanomista	1	2	3	4	5
Jaettavista monisteista	1	2	3	4	5
Ilmoitustaululta	1	2	3	4	5
Sähköpostilistan kautta	1	2	3	4	5
Seurakunnan työntekijöiltä	1	2	3	4	5
Facebookista	1	2	3	4	5
Jostain muualta, mistä? _____					

14. Lopuksi pyydän sinua kertomaan vapaasti perhekerhoon liittyvistä toiveistasi, ajatuksistasi, mielipiteistäsi ja ideoistasi, risuista ja ruusuista. Myös tälle kyselylle saa antaa palautetta! ☺

Kiitos ajastasi ja vastauksistasi!